

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2025/26: MJU1

Utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2026 inom utgiftsområde 20, som uppgår till ca 19,6 miljarder kronor. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden samt om godkännande av en investeringsplan. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:1 inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur.

Cirka 30 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet5

 Ärendet och dess beredning.....5

 Budgetprocessen i riksdagen5

 Betänkandets disposition6

Utskottets överväganden.....7

 Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 207

 Utskottets bedömning10

 Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden14

 Utskottets bedömning19

 Statens budget inom utgiftsområde 2019

 Utskottets ställningstagande.....41

Särskilda yttranden44

 1. Statens budget inom utgiftsområde 20 (S).....44

 2. Statens budget inom utgiftsområde 20 (V)47

 3. Statens budget inom utgiftsområde 20 (C)55

 4. Statens budget inom utgiftsområde 20 (MP)58

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag70

 Propositionen70

 Motioner från allmänna motionstiden 2025/2670

Bilaga 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag74

Bilaga 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....76

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 20

a) Anslagen för 2026

Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 20 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 20 punkt 2 och avslår motionerna

2025/26:191 av Serkan Köse (S),
 2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 16,
 2025/26:2823 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 7,
 2025/26:2824 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 4,
 2025/26:3173 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),
 2025/26:3278 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 9,
 2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 5,
 2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 32,
 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 89, 119–121, 126, 184, 185 och 198,
 2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 46,
 2025/26:3506 av Emma Nohrén m.fl. (MP),
 2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 23,
 2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 65 och 66,
 2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 5,
 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 1, 23 och 82,
 2025/26:3744 av Stina Larsson m.fl. (C),
 2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 36 och 48 samt
 2025/26:3777 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 20 punkt 3.

c) Godkännande av en investeringsplan

Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2026–2028 som riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 20 punkt 1.

Stockholm den 9 december 2025

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Åsa Westlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Westlund (S)*, Martin Kinnunen (SD), John Widegren (M), Sofia Skönnbrink (S)*, Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S)*, Helena Storckenfeldt (M), Tomas Kronståhl (S)*, Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S)*, Stina Larsson (C)*, Victoria Tiblom (SD), Elin Nilsson (L), Joanna Lewerentz (M), Andrea Andersson Tay (V)*, Magnus Oscarsson (KD) och Linus Lakso (MP)*.

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2025/26:1 i de delar som gäller utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2025/26. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2026 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2026 för utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur till 19 625 341 000 kronor (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). I detta betänkande föreslår miljö- och jordbruksutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut. Lagförslag som har en tydlig anknytning till statens budget ska också ingå i beslutet (11 kap. 18 § fjärde och sjätte styckena riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Regeringen ska enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) lämna en redovisning i budgetpropositionen av de resultat som har uppnått i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 i budgetpropositionen. Genomgången är ett

underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först följt av regeringens redovisning av tillkännagivanden inom utgiftsområde 20. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 20.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20

Propositionen

Miljömålssystemet

Regeringen redovisar att riksdagen har beslutat om målen för miljöpolitiken och att dessa är strukturerade i ett system som kallas miljömålssystemet (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10: MJU25, rskr. 2009/10:377). Målen omfattar

- ett generationsmål som anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att nå miljökvalitetsmålen
- miljökvalitetsmål som beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till
- etappmål som beskriver de samhällsomställningar som är viktiga steg för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen.

Generationsmålet är det övergripande målet för miljöpolitiken och beskriver att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Generationsmålets sju s.k. strecksatser förtydligar målets innebörd och visar vad miljöpolitiken ska fokusera på, nämligen att

- ekosystemen har återhämtat sig, eller är på väg att återhämta sig, och deras förmåga att långsiktigt generera ekosystemtjänster är säkrad
- den biologiska mångfalden och natur- och kulturmiljön bevaras, främjas och nyttjas hållbart
- människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas
- kretsloppen är resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen
- en god hushållning sker med naturresurserna
- andelen fossilfri energi ökar och energianvändningen är effektiv med minimal påverkan på miljön
- konsumtionsmönstren av varor och tjänster orsakar så små miljö- och hälsoproblem som möjligt.

Vid sidan om generationsmålet har riksdagen beslutat om 16 miljökvalitetsmål:

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giffri miljö

5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv.

Regeringen har beslutat om etappmål inom miljömålssystemet. Etappmålen ska vägleda det konkreta arbetet för att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet. Riksdagen har beslutat om etappmål som ska öka takten i arbetet med att nå miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. Sammantaget finns det 18 etappmål med målår som sträcker sig till 2025 eller senare. Övriga etappmål där målåret är passerat är slutredovisade i tidigare budgetpropositioner.

Miljömålen utgör det nationella genomförandet av Agenda 2030:s miljörelaterade mål och delmål. Arbetet för att nå miljömålen bidrar även till att nå andra mål i Agenda 2030. Generationsmålet och de 16 miljökvalitetsmålen har tydlig koppling till flera av målen i Agenda 2030.

Förutom målstrukturen för miljöarbetet omfattar miljömålssystemet även regelbundna uppföljningar av miljömålen som görs i bred samverkan mellan myndigheter inklusive länsstyrelserna. Sammanlagt finns det 26 nationella myndigheter och 21 länsstyrelser på regional nivå som har ett ansvar i miljömålssystemet. Åtta av dessa myndigheter har även ett utpekad ansvar för att samordna uppföljning, utvärdering och rapportering av ett eller flera miljökvalitetsmål. Dessa myndigheter är följande:

- Boverket
- Havs- och vattenmyndigheten
- Kemikalieinspektionen
- Naturvårdsverket
- Skogsstyrelsen
- Statens jordbruksverk
- Strålsäkerhetsmyndigheten
- Sveriges geologiska undersökning.

Naturvårdsverket har dessutom i uppgift att vägleda de myndigheter som har ett ansvar i miljömålssystemet i deras arbete med genomförande och uppföljning.

Övergripande resultatredovisning och bedömning av måluppfyllelsen

Till varje miljö kvalitetsmål hör ett antal s.k. preciseringar som beskriver innebörden av miljö kvalitetsmålet och det miljö tillstånd som ska uppnås. Preciseringarna utgör bedömningsgrunder för resultaten i budgetpropositionen. Därtill följs varje mål upp med stöd av ett antal indikatorer som redovisas återkommande i budgetpropositionen i form av tabeller eller diagram. Etappmålen måluppfyllelse bedöms baserat på hur etappmålen är formulerade och de regelbundna uppföljningarna från myndigheterna.

Regeringen framhåller och beskriver att det har gjorts många insatser under 2024 och 2025 för att nå miljö målen. Trots att betydande insatser har genomförts bedömer regeringen att det inte räcker för att nå miljö målen. Bedömningen baseras på Naturvårdsverkets årliga uppföljning av miljö målen, som redovisades 2025, och på Naturvårdsverkets fördjupade utvärdering av arbetet med att nå miljö målen från 2023.

Sammantaget bedömer regeringen att miljö kvalitetsmålet Skyddande ozonskikt kommer att uppnås. Tre miljö kvalitetsmål bedöms vara nära att uppnås: Frisk luft, Giftfri miljö och Säker strålmiljö. Tolv miljö kvalitetsmål bedöms inte kunna uppnås med nuvarande beslutade och planerade styrmedel. Ingen förändring av regeringens bedömning av måluppfyllelsen har gjorts jämfört med förra året.

För två av miljö kvalitetsmålen bedöms utvecklingen för miljö tillståndet vara positiv, nämligen Frisk luft och Bara naturlig försurning. För åtta av de tolv miljö kvalitetsmål som inte bedöms kunna uppnås går det enligt regeringen inte att bedöma om utvecklingstrenden är positiv eller negativ. Utvecklingstrenden för Begränsad klimatpåverkan, Levande skogar, Storslagen fjällmiljö och Ett rikt växt- och djurliv bedöms vara negativ.

I förhållande till Naturvårdsverkets årliga uppföljning gör regeringen en annan bedömning vad gäller trenden för Säker strålmiljö. I den årliga uppföljningen för 2025 gör myndigheterna bedömningen att trenden är negativ. Regeringen ser dock inte att några omständigheter har förändrats under de senaste åren som medför att trenden för Säker strålmiljö bör ändras till negativ. I avsnitt 3.11 ger regeringen en utförligare bedömning av måluppfyllelsen för miljö kvalitetsmålet.

Regeringen anför att flera områden utvecklas i rätt riktning med hjälp av befintliga och beslutade åtgärder men inte tillräckligt för att nå de flesta av målen. Enligt regeringen visar det att insatser för miljön, både på nationell och regional nivå samt genom överenskommelser inom EU och internationellt, har gett resultat. Regeringen tillägger att det finns fördröjningseffekter som gör att det kan ta tid innan vidtagna åtgärder ger mätbara avtryck i miljön.

Vidare bedömer regeringen att berörda myndigheters insatser under året har haft en central betydelse i arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen och även att dessa myndigheters samverkan med kommuner, regioner, näringsliv, markägare och andra lokala och regionala aktörer är betydelsefull i arbetet med att nå miljö målen.

Det är också regeringens bedömning att Miljömålsberedningen och Miljömålsrådet är två viktiga aktörer i arbetet med att ta fram förslag till åtgärder för att nå miljömålen. Det breda samarbete som finns inom Miljömålsrådet bedöms ha ökat takten i åtgärdsarbetet och därmed i arbetet för att nå miljömålen inklusive generationsmålet.

När det gäller de 18 etappmålen bedömer regeringen att tre kommer att uppnås och tio inte uppnås till beslutat målår med nuvarande och beslutade styrmedel och åtgärder. För resterande fem etappmål råder osäkerhet om de kommer att uppnås.

Utskottets bedömning

Bakgrund

Miljö- och jordbruksutskottet har följt upp delar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2025 för utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur. Analysen har fokuserat på miljökvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Grundvatten av god kvalitet, Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv. Utgångspunkten för utskottets uppföljning är budgetlagens (2011:203) krav på regeringens resultatredovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till riksdagens mål samt de önskemål om förbättringar av resultatredovisningarna som utskottet tidigare har framfört.

Allmänt om resultatredovisningen

Utskottet vill inledningsvis framföra att regeringens redovisning och bedömning generellt har en klar och tydlig struktur, vilket bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat som uppnåtts i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om. Det är viktigt att riksdagen i sin beredning av statens budget kan följa en effektkedja som kopplar mål till verksamhet, dvs. de samlade åtgärderna, till resultat för att utifrån det kunna bedöma hur verksamheten bidrar till att nå de mål som riksdagen har beslutat om (jfr. bet. 2005/06:KU21). Som utskottet tidigare anfört är det önskvärt att regeringens resultatredovisning koncentreras till att redovisa uppnådda resultat av genomförda statliga insatser i förhållande till målen och att sambandet mellan mål, resultat och de beslutade anslagen framgår tydligt. Exempelvis kan regeringen förbättra resultatredovisningen för generationsmålet, när det gäller resultaten för insatser som har gjorts för att bekämpa invasiva främmande arter i vatten och i havet. Utskottet anser i det fallet att regeringen bör redovisa resultaten av dessa effekter eller åtminstone hänvisa till var i propositionen den redovisar effekterna av dessa insatser.

Utskottet har uppmärksammat att regeringen ibland avstår att kommentera och redovisa resultat för vissa bedömningsgrunder. Utskottet ser det som angeläget att samtliga bedömningsgrunder i vart fall kommenteras oavsett om dessa är uppdaterade eller inte.

När det gäller regeringens bedömning av miljö kvalitetsmålet Säker strålmiljö noterar utskottet att regeringen har gjort en annan bedömning än Naturvårdsverket. Utskottet uppskattar att regeringen motiverar sin avvikande bedömning, men konstaterar att bedömningen är något kortfattad.

Utskottet noterar vidare att det för åtta av miljö kvalitetsmålen inte går att avgöra om utvecklingstrenden är positiv eller negativ, dvs. det saknas underlag för att kunna bedöma i vilken riktning utvecklingen går. Utskottet vill än en gång understryka att det utan dessa underlag är omöjligt att bedöma huruvida vidtagna åtgärder har fått avsedd effekt eller hur åtgärdsarbetet framöver ska utformas.

Utskottet konstaterar vidare att det i resultatredovisningen för flera miljö kvalitetsmål finns beskrivningar av vad som gjorts på EU-nivå, vilket är positivt.

Utskottet ser positivt på att regeringen har förtydligat ställningstagandet så att det nu är tydligt att det är regeringen som sammantaget inte har gjort någon förändrad bedömning av måluppfyllelsen för miljö kvalitetsmålen jämfört med förra året.

I budgetpropositionen för 2025 bedömde regeringen att etappmålet Dagvatten i befintliga byggnader kunde uppnås. I år har regeringen utan förklaring eller annat klargörande ändrat sin bedömning av måluppfyllelsen för etappmålet i tabell 3.2 och anför att målet inte kommer att uppnås med nuvarande och beslutade styrmedel och åtgärder till måläret 2025. Utskottet understryker att regeringen när den ändrar sin bedömning i vart fall bör beskriva – och helst klargöra – skälen till den ändrade bedömningen.

Utöver det ovannämnda har utskottet några kommentarer i relation till de fyra miljö kvalitetsmål som utskottet valt att fokusera närmare på. Dessa kommentarer redovisas nedan.

Begränsad klimatpåverkan

Inledningsvis noterar utskottet att 2024 uppvisade den högsta globala årsmedeltemperaturen som hittills uppmätts och att det var första året då 1,5-gradersnivån överskreds.

När det gäller resultatredovisningen ser utskottet positivt på att regeringen redovisar uppskattningar av hur stora utsläppsminskningar flera insatser förväntas bidra med.

Utskottet konstaterar vidare att regeringen i årets budgetproposition har hörsammat utskottets önskemål och redovisat att miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan har en påverkan på andra miljö kvalitetsmål. Regeringen har dock inte närmare kommenterat vilka dessa effekter är utan bara nämnt att klimatomålet har en påverkan på andra miljö kvalitetsmål, med en hänvisning till Frisk luft. Utskottet ser positivt på att detta redovisas men önskar en mer utförlig förklaring kring vilka dessa effekter är, exempelvis att ökade utsläpp ger negativ påverkan på miljö kvalitetsmålet Frisk luft. I avsnittet om Frisk luft jämförs utsläppen 2023 med 2010 medan utsläppen i

avsnittet om Begränsad klimatpåverkan jämförs med föregående år, vilket gör det svårare för läsaren att tolka vilka effekterna är.

Utskottet ser positivt på att regeringen har lagt in hänvisningar till bilagan med klimatredovisningen och avsnittet om generationsmålet där relevanta indikatorer redovisas som berör klimatmålet.

Grundvatten av god kvalitet

Resultatredovisningen för miljökvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet saknar mellanrubriker, vilket gör att det är svårt att följa utvecklingen av målets sex preciseringar. Utskottet ser det därför som önskvärt att regeringen till nästa år lägger in mellanrubriker och avsnitt för de olika preciseringarna. Dessutom saknas resultat för några av preciseringarna, exempelvis när det gäller Sveriges geologiska undersökningars mätningar av grundvattennivåerna. Utskottet anser att regeringen där det är möjligt bör redovisa resultatet för samtliga bedömningsgrunder eftersom de ska ligga till grund för regeringens bedömning av måluppfyllelsen. I det fall det inte finns relevanta kvalitativa och kvantitativa data bör det tydligare framgå vilka preciseringar det berör.

Det saknas även hänvisningar till andra miljökvalitetsmål, trots att exempelvis miljökvalitetsmålet Ingen övergödning har en precisering som berör tillståndet i grundvatten. Utskottet anser att regeringen bör hänvisa till andra miljökvalitetsmål när det är relevant.

Levande skogar

Till att börja med vill utskottet framföra att det är svårt att följa resultaten för miljökvalitetsmålets nio olika preciseringar, eftersom rubrikerna i avsnittet inte följer dessa. Utskottet anser att det vore önskvärt att rubrikerna i avsnittet följer preciseringarna. Ett bra exempel är enligt utskottets mening resultatredovisningen för miljökvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv där rubrikerna på ett tydligt sätt följer miljökvalitetsmålets preciseringar.

Miljökvalitetsmålets indikatorer Gammal skog och Häckande fåglar i skogen finns inte uppräknade bland regeringens resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder, trots att dessa finns med i resultatredovisningen. Det är därför otydligt om de ingår i regeringens bedömning av måluppfyllelsen. Om dessa indikatorer utgör bedömningsgrunder anser utskottet att detta borde framgå av avsnitt 3.1.17.

I resultatredovisningen finns inga hänvisningar till andra miljökvalitetsmål eller andra utgiftsområden. Utskottet anser att regeringen bör hänvisa till andra miljökvalitetsmål och utgiftsområden när det är relevant. Exempelvis skulle en hänvisning till miljökvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö kunna vara relevant eftersom en av målets preciseringar är en gynnsam bevarandestatus och genetisk variation. Ett annat exempel är den lokala naturvårdssatsningen, det s.k. LONA-bidraget som saknar hänvisning till utgiftsområde 17, avsnitt 15.7

där bidraget kommenteras. Se även avsnittet om miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv nedan.

Ett rikt växt- och djurliv

Utskottet konstaterar att resultatredovisningen för avsnittet är enkel att följa med tydliga rubriker och hänvisningar till andra miljö kvalitetsmål och utgiftsområden. Redovisningen består dock till största delen av genomförda insatser utan redovisning av vilka effekter och resultat dessa åtgärder lett till. Utskottet anser att regeringen bör redovisa resultat i större utsträckning. Regeringens redovisning av hur mycket hektar betesmark som varit föremål för restaurering är ett positivt exempel på en sådan resultatredovisning som utskottet efterfrågar.

I avsnittet om ekosystemtjänster och resiliens finns en mening om den lokala naturvårdssatsningen (LONA) med en hänvisning till utgiftsområde 17. I resultatredovisningen för det utgiftsområdet (prop. 2025/26:1 utg.omr. 17) framgår att inga nya projekt beviljades 2024 inom bidragsområdet LONA ordinarie. Detta skulle kunna upprepas även i resultatredovisningen för Ett rikt växt- och djurliv eftersom det kan påverka målpåfyllelsen för miljö kvalitetsmålet negativt.

Utskottet noterar att utvecklingen av indikatorn Rödlisteindex inte har kommenterats eftersom indikatorn inte uppdaterats sedan den senaste redovisningen. Utskottet återupprepar därför sitt önskemål om att det är angeläget att indikatorer som utgör bedömningsgrunder i vart fall kommenteras kortfattat oavsett om de är uppdaterade eller inte.

Avslutande kommentar

Utskottet kan i likhet med tidigare år konstatera att resultatredovisningen på de flesta områdena är utformad på ett pedagogiskt och tydligt sätt som gör det möjligt att bedöma både resultaten och utvecklingen över tid. Som utskottet tidigare anført är det önskvärt att regeringens resultatredovisning koncentreras till att redovisa uppnådda resultat av genomförda statliga insatser i förhållande till målen och att sambandet mellan mål, resultat och de beslutade anslagen framgår tydligt. Utskottet ser mycket positivt på det löpande utvecklings- och erfarenhetsutbytet mellan företrädare för regeringen och miljö- och jordbruksutskottet för att utveckla resultatredovisningen. Uppföljningen är en grundläggande del av riksdagens verksamhet och det är enligt utskottets bedömning angeläget att denna dialog fortsätter.

Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden

Propositionen

I budgetpropositionen redovisar regeringen när det gäller utgiftsområde 20 hur den har behandlat elva tillkännagivanden som riksdagen har riktat till regeringen. De redovisade tillkännagivandena har föreslagits av miljö- och jordbruksutskottet, civilutskottet respektive näringsutskottet. Tio tillkännagivanden redovisas som slutbehandlade.

Tillkännagivande om strandskyddet

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om strandskyddet (bet. 2016/17: MJU9, rskr. 2016/17:180). Av tillkännagivandet följer att strandskyddet i viss utsträckning har förändrats men att ytterligare steg bör tas. Tillkännagivandet tillgodosågs delvis genom proposition 2024/25:102 Lättnader i strandskyddet – ett första steg. Regeringen har därefter tillsatt utredningen Ett reformerat strandskydd (dir. 2025:59) som ska föreslå hur regelverket bör utformas för att ytterligare reformera strandskyddet med inriktningen att öka möjligheterna för bebyggelse nära stränder.

Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Tillkännagivande om Århuskonventionens talerätsregler

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen ska verka för en förändrad utformning av Århuskonventionen och den EU-rättsliga regleringen på området, som möjliggör en reglering där enbart organisationer som kan anses direkt berörda av ett beslut om licens- eller skyddsjakt ges talerätt (bet. 2021/22: MJU29, rskr. 2021/22:389). Regeringen anför i propositionen att en ändring av konventionen förutsätter att Sverige i ett första led driver frågan inom ramen för rådsarbetsgruppen för internationella miljöfrågor i rådet och där får stöd för förslaget. Frågan har tagits upp med flera medlemsstater men det saknas för närvarande stöd för förslaget. Det saknas därför enligt regeringen förutsättningar för att vidta ytterligare åtgärder med anledning av tillkännagivandet.

Regeringen anser mot denna bakgrund att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Tillkännagivande om genteknik

Riksdagen har uppmanat regeringen att modernisera lagstiftningen om genteknik och göra denna teknikneutral (bet. 2018/19: MJU9, rskr. 2018/19:172). Regeringen redovisar i propositionen att dess insatser har haft fokus på EU-nivå eftersom lagstiftningen om modifierade organismer regleras på denna nivå. Den 5 juli 2023 lämnade kommissionen ett förslag till en ny förordning om växter som framställts med vissa nya genomiska tekniker och

därav framställda livsmedel och foder. Det huvudsakliga syftet med förslaget är att vidmakthålla en hög nivå av säkerhet för människors och djurs hälsa och för miljön och att möjliggöra att ny teknik kan användas för att bidra till att möta hållbarhetsmålen men också att skapa en gynnsam miljö för forskning och innovation, särskilt för små och medelstora företag. Regeringen bedömer att förslagets principer är i linje med riksdagens tillkännagivande om en modifierad och teknikneutral lagstiftning där växter som har ändrats på ett sådant sätt att det skulle kunna ha skett genom konventionell förädling eller naturligt ska behandlas lika som sina konventionellt framtagna motsvarigheter. Regeringen har verkat för detta under 2024. Förslaget förhandlas sedan maj 2025 mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet.

Regeringen anser mot bakgrund av dessa åtgärder att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

Fem tillkännagivanden om vattenkraft

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om inriktningen för det fortsatta arbetet med att reformera vattenlagstiftningen och vattenförvaltningen i syfte att värna den småskaliga vattenkraften (bet. 2019/20:NU14, rskr. 2019/20:221). Av tillkännagivandet följer att minskat regelkrångel, respekt för äganderätten och effektiva miljöåtgärder med rimliga kostnader ska vara vägledande för detta arbete, samt att de beslut som riksdagen tidigare har fattat om bl.a. möjligheter till undantag från EU-reglerna på området behöver nyttjas och få genomslag i praktiken.

Riksdagen har vidare riktat ett tillkännagivande till regeringen om värnande om vattenkraften (bet. 2021/22:NU15, rskr. 2021/22:214). Av tillkännagivandet följer att det syftar till att komplettera det tidigare tillkännagivandet om den småskaliga vattenkraften så att det tydliggörs för regeringen att det säkerställs att både den små- och storskaliga vattenkraften värnas och utvecklas.

Därutöver har riksdagen riktat ett tillkännagivande till regeringen om genomförandet av EU:s ramdirektiv för vatten (bet. 2021/22: MJU5, rskr. 2021/22:2). Av den del av tillkännagivandet som nu återstår följer att regeringen ska säkerställa att de miljöanpassningar görs sker inte går ut över möjligheten att öka effekten i befintlig vattenkraft. Övriga delar av tillkännagivandet har regeringen tidigare redovisat som tillgodosedda (skr. 2024/25:75).

Riksdagen har vidare riktat ett tillkännagivande till regeringen om den nationella planen för omprövning av vattenkraft (bet. 2021/22:CU33, rskr. 2021/22:192). Av tillkännagivandet följer att regeringen bör säkerställa att alla nödvändiga åtgärder vidtas för att minimera omprövningarnas negativa inverkan på vattenkraftselen och att de undantag som EU-rätten medger nyttjas fullt ut.

Slutligen har riksdagen riktat ett tillkännagivande till regeringen om småskalig vattenkraft (bet. 2021/22:CU13, rskr. 2021/22:262). Av tillkännagivandet följer att regeringen bör vidta de åtgärder och ta de initiativ som krävs för att säkerställa att regleringen på EU-nivå inte på ett omotiverat sätt försvårar eller omöjliggör driften av småskaliga vattenkraftverk.

När det gäller ovanstående fem tillkännagivanden redovisar regeringen följande i propositionen. I augusti 2024 remitterades promemorian Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning (KN2024/01642). I promemorian föreslogs ändrade bestämmelser som syftar till att säkerställa att berörda verksamheter prövas mot rätt kravnivå och att det utrymme EU-rätten ger att vid miljöanpassning av verksamheterna säkra en fortsatt nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel utnyttjas fullt ut. Regeringen har därefter beslutat flera förordningsändringar som följer av promemorian. I maj 2025 beslutade regeringen om en ändring i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter. Förändringen innebär att de länsstyrelser som är vattenmyndigheter ska se över klassificering och normsättning av en vattenförekomst samtidigt som samverkan pågår inför det att verksamhetsutövarna ska ge in sina ansökningar om omprövning av vattenkraftverk och dammar. Samtidigt beslutade regeringen om en ändring i vattenförvaltningsförordningen (2004:660) som innebär att ytterligare tyngd ges åt vattenkraftens förmågor vid miljökvalitetsnormsättningen genom att de länsstyrelser som är vattenmyndigheter vid översynen av klassificering och normsättning ska beakta intresset av en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. Särskilt gäller det de s.k. HARO-värdena, den nationella elberedskapen och reglerkraften i viktiga vattenkraftverk vid bedömningen av om en vattenförekomst kan förklaras som kraftigt modifierad och vid beslut om mindre stränga krav. Samma dag gav regeringen Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att, tillsammans med Affärsverket svenska kraftnät och Statens energimyndighet, se över HARO-värdena samt utarbeta en vägledning för hur intresset av en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel ska beaktas inom ramen för vattenförvaltningsarbetet.

I juni 2025 beslutade regeringen en ändring i vattenförvaltningsförordningen som bl.a. innebär att en ny definition införs för när en vattenförekomst ska anses ha en väsentligt förändrad fysisk karaktär till följd av att vatten lagras för kraftproduktion samt att en metod anges för hur miljökvalitetsnormen maximal respektive god ekologisk potential ska bestämmas för vattenförekomster som har förklarats som kraftigt modifierade. Samtidigt beslutade regeringen en ändring i förordningen om vattenverksamheter som innebär att syftet med den samverkan som sker inför omprövning för moderna miljövillkor förtydligas. Regeringen beslutade vidare en ändring i förordningen (2017:872) om vattendelegationer som innebär att antalet ledamöter i vattendelegationerna utökas från elva till tolv, för att regeringen vid behov ska kunna tillsätta en ledamot med vattenkraftskompetens.

I juni 2025 beslutade regeringen även om förordningen (2025:782) med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät och förordningen (2025:784)

med instruktion för Statens energimyndighet. I förordningarna anges bl.a. att myndigheterna ska bistå de länsstyrelser som är vattenmyndigheter i arbetet med klassificering och normsättning i vattenförekomster som påverkas av vattenverksamheter för produktion av vattenkraftsel. Därigenom får de länsstyrelser som är vattenmyndigheter stöd i bedömningen av vilken kvalitet vattnet ska ha och hur den kan uppnås på ett sätt som innebär att negativ påverkan på berörda verksamheter hålls till ett minimum.

I remisspromemorian lämnas även förslag om att tillståndsmyndigheten vid en omprövning för moderna miljövillkor ska ha möjlighet att besluta om bestämmelser och villkor som inte uppfyller de krav som följer av huvudregeln i art- och habitatdirektivet¹ och fågeldirektivet² när förutsättningarna för undantag från direktivens krav är uppfyllda. Beredningen av detta förslag fortsätter inom Regeringskansliet.

Regeringen anför i propositionen att de redovisade åtgärderna sammantaget bidrar till att säkerställa att omprövningarna görs mot rätt kravnivå, att det utrymme EU-rätten ger att säkra en fortsatt nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel utnyttjas fullt ut och därmed att vattenkraften värnas, inklusive möjligheten att öka effekten i befintlig vattenkraft.

Regeringen anser mot bakgrund av vidtagna och planerade åtgärder att de fem tillkännagivandena är slutbehandlade.

Tillkännagivande om vattenkraftens ekologiska betydelse

Enligt riksdagens tillkännagivande om kunskapsunderlaget om vattenkraftverkens ekologiska betydelse bör regeringen ta initiativ för bättre kunskapsunderlag samt ökade åtgärder i fråga om vattenkraftverkens påverkan på hotade arter, inte minst den akut hotade ålen (bet. 2021/22:MJU6, rskr. 2021/22:60). I propositionen redovisar regeringen att Havs- och vattenmyndigheten i regleringsbrevet för 2025 fick i uppdrag att utifrån befintligt kunskapsunderlag göra en sammanställning av kunskapen om vattenkraftens påverkan på ekosystem och hotade arter, bl.a. ål, och om möjliga lösningar för fiskpassager. Myndigheten ska även belysa eventuella luckor eller brister i befintligt underlag samt föreslå hur kunskapen vid behov kan utvecklas. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2025. Regeringen anför vidare i propositionen att genomförandet av den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften och utfallet av de enskilda prövningarna bl.a. förväntas leda till fler åtgärder i fråga om vattenkraftens påverkan på hotade arter.

Regeringen anser mot bakgrund av vidtagna och pågående åtgärder att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

¹ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer sam vilda djur och växter.

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar.

Tillkännagivande om proportionalitetsprincipen och rätten till ersättning

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om proportionalitetsprincipen och rätten till ersättning (bet. 2021/22: MJU29, rskr. 2021/22:389). Av tillkännagivandet följer att det måste skapas bättre förutsättningar för att de myndigheter som beslutar om inskränkningar i äganderätten och ersättning för att kompensera sådana rådighetsinskränkningar ska kunna upprätthålla proportionalitetsprincipen och rätten till ersättning.

Regeringen redovisar i propositionen att den i juni 2022 gav Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen i uppdrag att – i enlighet med den inriktning som finns beskriven i propositionen Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvärden i skogen med frivillighet som grund (prop. 2021/22:58) – se över den nationella strategin för formellt skydd av skog. Myndigheterna ska särskilt beakta hur äganderättsperspektivet ska stärkas, nya skyddsformer användas och hur frivillighet som grund ska tillämpas samtidigt som skogar med höga naturvärden skyddas. I uppdraget uppmanade regeringen myndigheterna att bedriva arbetet på ett sätt som överensstämmer med tillkännagivandet. Genom uppdraget ansåg regeringen att tillkännagivandet var tillgodosett och slutbehandlat. Utskottet delade dock inte regeringens bedömning (bet. 2023/24: MJU1). Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen beslutade därefter i december 2024 om en reviderad nationell strategi för formellt skydd av skog. Strategin har utformats utifrån de intentioner som uttrycks i propositionen Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvärden i skogen med frivillighet som grund.

Regeringen anser mot denna bakgrund att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

Tillkännagivande om äganderätten

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om äganderätten i beslut och ställningstaganden och utbetalning av ersättning vid beslut om formellt skydd (bet. 2021/22: MJU29, rskr. 2021/22:389). Enligt tillkännagivandet behöver myndigheterna ta tydligare hänsyn till äganderätten i beslut och ställningstaganden, vilket i sin tur kommer att skapa större uppslutning och engagemang för naturvårdsarbetet i skogen och för olika skyddsformer. Vidare bör enligt tillkännagivandet kortare handläggningstider och ett mer serviceinriktat bemötande eftersträvas av berörda myndigheter i deras myndighetsutövning och huvudregeln bör vara att ersättning ska betalas ut i anslutning till skyddsbeslutet när markägaren har kommit överens med staten om formellt skydd.

Regeringen gav i juni 2022 Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen i uppdrag att – i enlighet med inriktningen i proposition 2021/22:58 – se över den nationella strategin för formellt skydd av skog och särskilt beakta hur äganderättsperspektivet ska stärkas, nya skyddsformer användas och hur frivillighet som grund ska tillämpas samtidigt som skogar med höga naturvärden skyddas.

I uppdraget uppmanar regeringen myndigheterna att bedriva arbetet på sätt som överensstämmer med tillkännagivandet.

Regeringen beslutade vidare den 12 juni 2023 att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté som bl.a. ska bedöma vilka generella förutsättningar som bör gälla för att en inskränkning i näringsfriheten och egendoms-skyddet ska vara godtagbar (dir. 2023:83). Regeringen ansåg mot denna bakgrund att tillkännagivandet var tillgodosett och slutbehandlat. Utskottet delade dock inte regeringens bedömning (bet. 2023/24: MJU1). Naturvårds-verket och Skogsstyrelsen beslutade därefter i december 2024 om en reviderad nationell strategi för formellt skydd av skog. Strategin har utformats utifrån de intentioner som uttrycks i proposition 2021/22:58.

Regeringen anser mot denna bakgrund att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

Utskottets bedömning

Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen lämnar en redogörelse för de tillkännagivanden som redovisas ovan och att regeringen bedömer att tio av dessa är slutbehandlade. Utskottet har inte något att invända mot regeringens bedömningar när det gäller tillkännagivandena.

Statens budget inom utgiftsområde 20

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur enligt regeringens förslag, lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt och godkänner en investeringsplan för Naturvårdsverket. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 20 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2026 föreslår regeringen att riksdagen anvisar anslagen för utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur enligt den fördelning som framgår av tabellen i bilaga 2 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20 punkt 2). För vissa anslag föreslår regeringen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (punkt 3). Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden framgår av tabellen i bilaga 3.

Därutöver föreslår regeringen att riksdagen godkänner en investeringsplan för fastigheter och markanläggningar för perioden 2026–2028 som en riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar (punkt 1).

I det följande sammanfattas regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 20. Inledningsvis redogörs för den politiska inriktningen inom utgiftsområdet.

Politikens inriktning

Regeringen anför att det inom klimat- och miljöområdet finns tre stora och sammanlänkade globala utmaningar: klimatförändringarna, förlusten av biologisk mångfald och spridningen av föroreningar. Dessa utmaningar behöver mötas med åtgärder nationellt, inom EU och globalt.

Åtgärder för minskad klimatpåverkan

Regeringen anför att klimatförändringarna är ett gränsöverskridande problem och att de globala ansträngningarna för att minska utsläppen av växthusgaser behöver öka. Fokus för regeringens klimatpolitik är att skapa förutsättningar för att på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt ta bort de utsläpp som kan tas bort, minska de utsläpp som inte går att ta bort helt och att därutöver skapa stora volymer negativa utsläpp. Åtgärderna för att åstadkomma detta behöver genomföras brett i hela samhället.

Regeringen bedömer att det behövs ytterligare styrmedel för att nå Sveriges åtagande enligt ansvarsfördelningsförordningen (Effort Sharing Regulation, ESR) till 2030. Det inkluderar både åtgärder med direkta utsläppseffekter och åtgärder som förbättrar förutsättningarna för klimatomställningen. Regeringen föreslår därför åtgärder som väntas bidra till att minska utsläppen i ESR-sektorn till 2030. Klimatklivet förstärks för att öka investeringarna i fossilfri framtidsteknik och stödet till lätta ellastbilar förlängs för att främja en ökad takt i elektrifiering av fordon.

Regeringen anför vidare att genomförandet av den sociala klimatfonden fortsätter. Sverige har lämnat förslag till en social klimatplan till kommissionen och remitterat ett förslag om en svensk stödförordning. Förutsatt att kommissionen godkänner denna kommer transportanvändare att kunna ansöka om en premie för köp eller leasing av ny eller begagnad elbil från januari 2026. Förslagen i budgetpropositionen möjliggör införandet av den föreslagna elbilspremien som bl.a. väntas bidra till utsläppsminskningar i ESR-sektorn.

Regeringen anför vidare att en satsning görs på återvätning av nedlagd jordbruksmark för att öka nettoupptaget från markanvändningssektorn, vilket bidrar till Sveriges åtagande enligt förordningen om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF).

Enligt regeringens bedömning kan större delen av gapet till nettonollutsläpp 2045 komma att slutas till följd av beslutade styrmedel såsom systemet för handel med utsläppsrätter (ETS 1) i takt med att omställningsplaner utvecklas inom industrin och anläggningar för avfallsförbränning. Regeringen bedömer dock att ytterligare åtgärder kommer att behövas både på nationell nivå och inom EU för att säkerställa att det långsiktiga målet till 2045 kan nås samtidigt som konkurrenskraften stärks och välfärden värnas.

Regeringen framhåller vidare att klimatanpassning är central för att bl.a. skydda människors liv och hälsa, naturmiljö och biologisk mångfald samt för att säkra försörjningsberedskap, en god samhällsplanering och ekonomiska intressen. Regeringen avser att fortsätta arbetet med att genomföra den nationella strategin och handlingsplanen för klimatanpassning (skr. 2023/24:97) och för att skapa en bra struktur för ett kostnadseffektivt och åtgärdsinriktat arbete.

Regeringen framhåller vidare att en avgörande förutsättning för att genomföra klimatomställningen och samtidigt stärka Sveriges konkurrenskraft och öka tillväxten är att miljötillståndprocesserna blir både enklare och mer effektiva, med bibehållet högt miljöskydd. Regeringen redovisar att den har genomfört en rad förändringar i miljöbalken och anför att en fortsatt reform inom miljöprövningen behövs för att tillståndprocesserna ska bli mer effektiva och förutsebara. Regeringen fortsätter arbeta med att göra miljöprövningsprocessen mer flexibel, effektiv och förutsebar och avser att bilda en ny myndighet för miljöprövning. Regeringen föreslår att anslagen för Naturvårdsverket och länsstyrelserna ökas ytterligare för att effektivisera och förenkla hela kedjan med tillståndprocesserna.

Enligt regeringen har utbyggd kärnkraft en avgörande roll för att Sverige ska kunna minska klimatutsläppen nationellt och nå hela vägen till nettonollutsläpp. Effektiva tillståndprocesser med god samordning mellan myndigheternas respektive delar av tillståndprocessen är en förutsättning för ny kärnkraft. För att berörda myndigheter ska ha rätt förutsättningar för effektivare prövning föreslår regeringen att bl.a. Naturvårdsverket ska få ökade medel för arbete med miljötillståndprocessen kopplat till ny kärnkraft. Regeringen föreslår även ett fortsatt ekonomiskt stöd till kommunerna för deras del i tillståndprocessen.

En giftfri cirkulär ekonomi är ett verktyg för omställningen

Regeringen framhåller att en utveckling mot en mer resurseffektiv och cirkulär ekonomi bidrar till att minska utsläppen av växthusgaser hela vägen till nettonoll samtidigt som företagens konkurrenskraft stärks och trycket på ekosystemen minskar. Regeringens arbete syftar till att bidra till att skapa rätt förutsättningar för näringslivet och samhällets omställning i stort. Regeringen verkar för ett tydligt och effektivt genomförande av EU-lagstiftning inom området cirkulär ekonomi som möjliggör företagens omställning och ger företag på den inre marknaden lika villkor. En enhetlig och effektiv tillsyn är en förutsättning för en fungerande marknad och för att motverka oseriösa och illegala aktörer på avfallsområdet. Regeringen föreslår därför att Naturvårdsverket får medel för att långsiktigt kunna arbeta med dessa uppgifter.

För att möjliggöra en cirkulär ekonomi och marknad för återvunnet material behöver användningen av skadliga ämnen så långt det är möjligt minimeras och ersättas, bl.a. genom innovation och effektiv reglering. Regeringen verkar för en effektiv EU-lagstiftning som bättre skyddar människors hälsa och miljön från de skadligaste kemikalierna. De skadligaste ämnena behöver

snabbare och mer systematiskt fasas ut ur konsumentprodukter. Lagstiftningen behöver särskilt begränsa användningen och minimera spridningen av svårnedbrytbara miljögifter såsom PFAS.

Tillsynen visar att privatimporterade varor från tredje land i betydligt större utsträckning än EU-producerade varor kan innehålla skadliga ämnen som är förbjudna inom EU. Detta snedvrider konkurrensen för svenska företag samtidigt som ett stort ansvar läggs på enskilda konsumenter. E-handeln och plattformarna utanför EU utgör ett särskilt problem. För att skydda svenska konsumenter och stoppa skadliga produkter föreslår regeringen att Kemikalieinspektionen får medel för arbete med kemikaliekontroll inklusive marknadskontroll och annan tillsyn. Sveriges och EU:s arbete med globala kemikalie- och avfallsfrågor är viktigt för att förebygga föroreningar i miljön och minska människors totala exponering för skadliga ämnen. Särskilt den omfattande spridningen av plastföroreningar kräver globala lösningar. Det är viktigt med framsteg i förhandlingarna om ett globalt avtal mot plastföroreningar. Regeringen föreslår därför medel för minskad nedskräpning bl.a. genom fortsatt strandstädningsbidrag till drabbade kustkommuner.

Regeringen framhåller vidare att det är angeläget att minska och avlägsna miljögifter i mark och vatten. Arbetet fortsätter för att på ett samhälls-ekonomiskt effektivt sätt kunna hantera de värst förorenade områdena runt om i Sverige. Arbetet för att öka kunskapen om var PFAS-förorenade områden finns i Sverige behöver fortsätta och åtgärder behöver sättas in för att begränsa och stoppa fortsatt spridning. Regeringen föreslår därför medel för fortsatt arbete med att stoppa spridning av PFAS.

Fortsatt arbete med biologisk mångfald

Regeringen anför att Sverige ska fortsätta arbetet med naturvård, biologisk mångfald och ekosystemtjänster såväl nationellt som internationellt och inom EU. Regeringen framhåller att välmående och livskraftiga ekosystem är viktiga för människans livsmiljö. De ger förutsättningar för bl.a. biologisk mångfald, hållbar livsmedelsproduktion och rent grundvatten. De är också viktiga för klimatanpassningsarbetet och möjliggör uttag av hållbar biomassa som alternativ till fossila produkter, material och energi. Arbetet med att bevara och återställa värdefull natur och ekosystem behöver fortsätta. Det är viktigt att näringslivets engagemang tas till vara i arbetet med att stärka den biologiska mångfalden.

Regeringen framhåller även att invasiva främmande arter är ett hot mot den biologiska mångfalden och föreslår en satsning på att bekämpa landlevande invasiva främmande arter.

Regeringen anför vidare att den verkar för att nå de målsättningar som antagits inom EU:s strategi för biologisk mångfald och Kunming-Montréal-ramverket inom konventionen om biologisk mångfald (CBD). Det inkluderar bl.a. att ta fram en nationell strategi och plan för biologisk mångfald i enlighet med åtaganden i ramverket. Nationellt genomförande av EU-rättsakter är

centralt i det arbetet. Regeringen föreslår därför en satsning för att genomföra EU-förordningen om restaurering av natur.

I Sverige finns många naturreservat och nationalparker som skyddar höga naturvärden och är viktiga platser för friluftsliv. De naturskyddade områdena är en tillgång för hållbar lokal och regional utveckling, turism och landsbygdsutveckling. Regeringen föreslår därför en satsning på upprustning av vandringsleder. Vidare framhåller regeringen att skyddade områden behöver förvaltas effektivt och bedömer att skydd och skötsel av värdefull natur bidrar till att åstadkomma en kontinuerlig, långsiktig och uthållig återhämtning av biologisk mångfald och motståndskraftig natur. Regeringen föreslår därför en satsning på förvaltning och skötsel av nationalparker och naturreservat.

Regeringen framhåller vidare att utsläpp av koldioxid från dikade torvjordar är omfattande och bidrar till klimatförändringen. Regeringens insatser för att restaurera våtmarker är av stor vikt både för det långsiktiga klimatarbetet och för arbetet med biologisk mångfald och minskad övergödning. Arbetet med restaurering av våtmarker behöver effektiviseras och utökas samtidigt som produktion av livsmedel och skogsråvaror inte försvåras.

Regeringen arbetar med att ta fram nya bestämmelser för rätten till ersättning för markägare vid rådhetsinskränkningar till följd av artskydd och föreslår att medel avsätts för ändamålet.

Levande vatten och hav

Sveriges havs- och vattenmiljöer är unika och bidrar med en rad ekosystemtjänster. Ytterligare åtgärder behövs enligt regeringen för att minska tillförseln av näringsämnen och andra föroreningar samt skydda värdefulla vattenområden.

Regeringen framhåller att övergödningen är ett omfattande problem som begränsar värdet av olika ekosystemtjänster. Att minska övergödningen är en av de viktigaste åtgärderna för att hejda utbredningen av döda havsbottnar och för att Sverige ska kunna leva upp till målen i havsmiljödirektivet och vattendirektivet. För att nå målen på området behöver Sverige vara internationellt drivande för att öka ambitionerna för en bättre havsmiljö, inte minst vad gäller Östersjön. Regeringen föreslår en satsning på det nationella genomförandet av Helcom och Ospars regionala åtgärdsplaner för Östersjön och Västerhavet. Regeringen föreslår också att Havs- och vattenmyndighetens kapacitet i det internationella havsmiljöarbetet ska förstärkas.

Det behövs ytterligare åtgärder för god vattenkvalitet, exempelvis för att minska tillförseln av näringsämnen. Åtgärdsarbetet är av stor betydelse för att genomföra flera EU-direktiv. Regeringen anser att ett lokalt åtgärdsarbete inom ramen för statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA) är en viktig del i att öka effektiviteten och takten i åtgärdsarbetet. För att förbättra havs- och vattenmiljön föreslår regeringen en satsning på fortsatt åtgärdsarbete för att minska övergödningen och fortsatt stöd till lokala vattenvårdsprojekt.

Regeringen föreslår även en förstärkning av miljöövervakningen av vatten- och havsmiljön.

Skydd av vattenområden är av stor betydelse för att bevara och stärka den biologiska mångfalden. Genom att restaurera vattenmiljöer förbättras förutsättningarna för fisk och andra vattenlevande djur och växter samtidigt som landskapets vattenhållande förmåga ökar, vilket är viktigt i ett förändrat klimat. Regeringen föreslår därför en satsning på kunskapsinventering, miljöövervakning och akvatisk restaurering för genomförandet av naturrestaureringsförordningen.

Invasiva främmande arter är ett hot mot den biologiska mångfalden. Ett kostnadseffektivt arbete mot invasiva arter bygger på tidiga insatser och långsiktig finansiering. Regeringen föreslår därför en satsning på bekämpning av vattenlevande invasiva främmande arter.

Miljöforskning

Regeringen anför att miljöforskningen spelar en viktig roll för att driva och utveckla en effektiv klimat- och miljöpolitik och stärker Sveriges förmåga att hantera en rad samhällsutmaningar. Forskningen behöver vara såväl relevant som av hög kvalitet. Regeringen understryker att Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) har en central roll i förverkligandet av regeringens forskningspolitik. Regeringen framhåller att det genom forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2024/25:60) har inrättats ett nytt flerårigt forskningsprogram med fokus på kemikalier, förstärkt det nationella forskningsprogrammet om hav och vatten och förlängt de nationella forskningsprogrammen om klimat och hållbart samhällsbyggande.

Anslag inom utgiftsområdet

1:1 Naturvårdsverket: Anslaget får användas för Naturvårdsverkets förvaltningsutgifter inklusive myndighetens utgifter för att administrera de verksamheter som finansieras via sakanslagen. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till utvecklingsarbete som andra än Naturvårdsverket organiserat och som främjar de verksamheter som Naturvårdsverket ansvarar för.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 787 432 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget ökas för att Naturvårdsverket ska kunna fortsätta att utveckla tillsynsvägledning och bidra till effektiv tillståndsprövning enligt miljöbalken samt för att ge företag tillsynsvägledning och bidra till regelförenklingar och ett effektivt genomförande av nya EU-rättsakter. Vidare ökas anslaget för att fortsätta utveckla och förvalta ett nytt system för miljörapportering där företagen enkelt lämnar sina uppgifter och för att utveckla ett digitalt system för tillsynsvägledning. Anslaget ökas också för arbete med tillsyn över efterlevnad av producentansvaren för en ökad återvinning. En satsning görs även för genomförande av EU-lagstiftning inom området cirkulär ekonomi

inklusive vägledning till företag, stärkt skydd mot cyberhot med anledning av det försämrade omvärldsläget. Anslaget ökas vidare för att genomföra naturrestaureringsförordningen. Därutöver ökas anslaget för att Naturvårdsverket ska kunna fortsätta att betala ut bidrag till kommuner som bedriver förstudier för ny kärnkraft och för att möjliggöra en snabbare och effektiv process vid tillståndsprövning av ny kärnkraft samt för att Naturvårdsverket ska utveckla tillsynsvägledning och bedriva effektiva samråd inför etablering av ny kärnkraft. Slutligen ökas anslaget för att säkerställa ett effektivt genomförande av EU:s utsläppshandelssystem (ETS) och mekanismen för koldioxidjustering vid gränsen (CBAM).

Regeringen föreslår därutöver att riksdagen godkänner en investeringsplan som en riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar för fastigheter och markanläggningar för 2026–2028. Investeringarna som avser samhällsändamål avser främst förvärv samt avtalslösningar för statens räkning av värdefulla naturområden som avses skyddas enligt miljöbalken. Investeringar avser även nyuppförande av naturum och andra byggnader som används bl.a. för informationsändamål samt renovering av befintligt byggnadsbestånd i skyddade områden.

1:2 Miljöövervakning: Anslaget får användas till utgifter och bidrag för miljömålsuppföljning, för miljöövervakning, för statsbidrag till ideella miljöorganisationer och till verksamhet vid Swedish Water House och för arbete med miljöledningssystem. Anslaget får även användas till utgifter för internationell miljöövervakning samt internationell rapportering som följer av EU-direktiv och andra internationella åtaganden. Dessutom får anslaget användas till delegationen för cirkulär ekonomi och till utgifter för uppdrag som syftar till att bidra till minskade utsläpp av växthusgaser.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 407 714 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget ökas för att utveckla den svenska avfallsstatistiken för att bättre kunna leva upp till EU-krav. Anslaget tillförs även medel för bidrag till miljöorganisationers arbete med minskad nedskräpning, genomförandet av naturrestaureringsförordningen och övervakning av havs- och vattenmiljöer.

Anslaget minskas för att delvis finansiera en ökning av anslaget 1:7 Avgifter till internationella organisationer för att kunna betala Sveriges årliga medlemsavgift till Internationella atomenergiorganet (IAEA).

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 000 000 kronor 2027–2029. Bemyndigandet behövs för att fleråriga avtal ska kunna tecknas med de aktörer som utför miljöövervakning i program som löper under flera år för att skapa kontinuitet, kostnadseffektivitet och ökad kvalitet i verksamheten.

1:3 Åtgärder för värdefull natur: Anslaget får användas till utgifter för insatser för skötsel och förvaltning av skyddad natur, bevarande och restaurering av biologisk mångfald och insatser för friluftsliv. Anslaget får

användas till statsbidrag inom dessa områden. Anslaget får särskilt användas till utgifter

- för skötsel av skyddade områden, naturvårdsförvaltning och fastighetsförvaltning
- för artbevarande och viltförvaltning
- i samband med skötsel och övrig förvaltning av värdefull natur.

Anslaget får även användas för vissa utgifter för berörda myndigheters arbete för detta ändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 803 335 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för bekämpning av landlevande invasiva främmande arter, upprustning av vandringsleder samt skötsel av nationalparker och naturreservat. Vidare ökas anslaget för genomförandet av naturrestaureringsförordningen, ökade förvaltningsåtgärder för varg och återvätning av nedlagd jordbruksmark.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 300 000 000 kronor 2027–2036. Bemyndigandet behövs för att fleråriga avtal avseende förvaltning av värdefulla naturområden ska kunna tecknas samt för samverkansavtal mellan statliga myndigheter.

1:4 Sanering och återställning av förorenade områden: Anslaget får användas till utgifter för att inventera, undersöka och åtgärda förorenade områden som behöver saneras och efterbehandlas, för att ta fram prioriteringsunderlag samt för teknikutveckling och tillämpad forskning för sanerings- och efterbehandlingsarbete. Anslaget får även användas till utgifter för att åtgärda saneringsobjekt som är särskilt angelägna ur risksynpunkt och till akuta saneringsinsatser. Anslaget får vidare användas till utgifter för att inventera om det förekommer objekt som förorenats av en statlig organisation som inte längre finns kvar, och i så fall genomföra ansvarsutredningar och nödvändiga undersökningar av dessa. Anslaget får användas för efterbehandling av mark för bostadsbyggande. Anslaget får även användas till utgifter för omhändertagande av historiskt radioaktivt avfall från icke-kärnteknisk verksamhet. Anslaget får även användas till omhändertagande av övergivna och/eller uttjänta fordon, fiskeredskap och fritidsbåtar som utgör en risk för miljön. Anslaget får användas för statsbidrag inom dessa områden. Anslaget får även användas för utgifter för att förebygga och förhindra stora saneringskostnader och risker med PFAS. Anslaget får även användas för vissa utgifter för berörda myndigheters arbete för detta ändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 813 818 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 465 000 000 kronor

2027–2055. Regeringen anför att saneringsåtgärder ofta är fleråriga varför ett bemyndigande är avgörande för att aktörer och myndigheter ska ha möjlighet att genomföra både åtgärder och undersökningar samt för att bidragshanteringen ska fungera effektivt.

1:5 Miljöforskning: Anslaget får användas till utgifter för miljöforskning främst till stöd för arbete med miljökvalitetsmålen, miljöbalken och underlag för internationellt förhandlingsarbete. Anslaget får även användas till utgifter för statens andel av den forskning som bedrivs samfinansierat med näringslivet vid IVL Svenska Miljöinstitutet AB.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 93 825 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 102 000 000 kronor 2027–2030. Bemyndigandet behövs för att avtal om fleråriga miljöforskningsprojekt ska kunna tecknas vilket i sin tur är en förutsättning för medverkan i t.ex. EU-gemensamma forskningssatsningar.

1:6 Kemikalieinspektionen: Anslaget får användas för Kemikalieinspektionens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till verksamheter som främjar en giftfri miljö. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till Internationella kemikaliesekretariatet och Karolinska institutet. Anslaget får användas för utgifter för att täcka eventuellt underskott i prövningsverksamheten inom det svenska rapportörsprogrammet (SERP) rörande riskbedömning av befintliga och nya verksamma ämnen i bekämpningsmedel. Anslaget får användas för utgifter för att betala Livsmedelsverkets och Statens jordbruksverk för nationell prövning av växtskyddsmedel och biocidprodukter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 340 325 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen anför att anslaget tillförs medel för arbete med kemikaliekontroll inklusive marknadskontroll och annan tillsyn i syfte att skydda svenska konsumenter och stoppa skadliga produkter. Anslaget ökas även med anledning av stärkt kontroll av fusk i livsmedelskedjan.

1:7 Avgifter till internationella organisationer: Anslaget får användas för utgifter för medlemsavgifter och stöd till internationella organisationer.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 329 431 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen anför att anslaget ökas i och med långsiktigt ökade utgifter bl.a. till följd av valutaeffekter och för att möta höjda avgifter till internationella organisationer.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 300 000 000 kronor 2027–2053. Bemyndigandet behövs för att regeringen ska kunna teckna avtal

om fleråriga projekt inom ramen för internationellt samarbete kring vädersatelliter och väderdata.

1:8 Åtgärder för minskade kväveutsläpp till luft i jordbrukssektorn: Anslaget får användas för investeringar för att minska jordbrukets utsläpp av ammoniak och därtill kopplade utsläpp av växthusgaser. Anslaget får användas för statsbidrag för detta. Anslaget får även användas för utgifter för berörda myndigheters administration för detta ändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 100 000 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 150 000 000 kronor 2027–2030. Regeringen anför att den behöver ett bemyndigande för att kunna besluta om statsbidrag till fleråriga projekt i jordbrukssektorn och ge förhandsbesked om statsbidrag till lantbruksföretag som överväger att investera i kväveutsläppsreducerande åtgärder.

1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Anslaget får användas för Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts (SMHI) förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 336 986 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen anför att anslaget ökas för att stärka SMHI:s arbete med civilt försvar och skyddet för den oceanografiska verksamheten.

1:10 Klimatanpassning: Anslaget får användas för utgifter för att förebygga och begränsa samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringar såsom förebyggande och kunskapshöjande insatser, utredningar, samordning, och planer. Anslaget får användas för statsbidrag inom dessa områden samt även användas för de administrativa utgifter som insatserna medför.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 89 500 000 kronor för 2026 till anslaget.

1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö: Anslaget får användas för utgifter för insatser och åtgärder för att förbättra, bevara, planera, restaurera och skydda havs- och vattenmiljöer. Anslaget får även användas för statsbidrag, medfinansiering av EU-medel, medlemskap i internationella organisationer samt för utvärdering av ovan angivna insatser och åtgärder. Anslaget får även användas för vissa utgifter för berörda myndigheters arbete för detta ändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 388 565 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget ökas för bekämpning av vattenlevande invasiva främmande arter samt arbete med renare stränder och badvikar vad gäller fortsatt strandstädning. Vidare ökas anslaget för arbete mot övergödning inklusive lokala vattenvårdsprojekt samt genomförande av regionala åtgärdsplaner för Östersjön och Västerhavet.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare

åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 826 000 000 kronor 2027–2035. Regeringen behöver bemyndigandet för att avtal om fleråriga åtgärder ska kunna tecknas.

1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar: Anslaget får användas för att utveckla och stödja internationellt klimatsamarbete som syftar till att bidra till ökad ambition i genomförandet av Parisavtalet samt att kunna bidra till resultatbaserad klimatfinansiering eller, jämte andra kompletterande åtgärder, kunna bidra till att nå klimatmålen i det klimatpolitiska ramverket. Detta genom att delta i, förbereda, genomföra, utvärdera och utveckla samarbeten samt bidra till utveckling av metoder för internationella samarbetsformer enligt artikel 6 av Parisavtalet. Anslaget får användas för utgifter för deltagande i ovan nämnda samarbeten. Anslaget får även användas för utgifter för utveckling av EU:s system för handel med utsläppsrätter och utsläppsutrymme inom ramen för ansvarsfördelningsförordningen samt för övervakning av internationell utsläppshandel. Anslaget får användas till finansiering av utgifter för den internationella transaktionsförteckningen (ITL) för registerhållning av transaktioner av s.k. Kyotoenheter samt för klimatkompensering av Regeringskansliets flygresor utanför EU. Utsläppsminskningsenheter som förvärfvas för klimatkompensering får annulleras. Anslaget får användas för att förvärva utrymme av utsläpp och upptag från andra medlemsstater inom ramen för ansvarsfördelningsförordningen respektive förordningen om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk. Anslaget får användas för utgifter för att delta i, förbereda, genomföra, utvärdera och utveckla samarbeten i syfte att genomföra sådana förvärv. Anslaget får även användas för utgifter för administration av förvärven.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 163 450 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 500 000 000 kronor 2027–2036. Regeringen behöver bemyndigandet för att det ska vara möjligt att stödja program som löper över flera år.

1:13 Internationellt miljösamarbete: Anslaget får i huvudsak användas för utgifter för samarbete med länder av strategisk betydelse för det globala miljö- och klimatsamarbetet. Anslaget får användas för utgifter för projekt som stöder Arktiska rådets verksamhet och för projekt som stödjer verksamhet inom Barents Euro-Arktiska Råd, Nordiska ministerrådet samt inom Östersjöstaternas råd (CBSS). Anslaget får användas för utgifter för tillskott till miljöutvecklingsfonden inom Nordiska Miljöfinansieringsbolaget (NEFCO).

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 57 400 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 11 400 000 konor 2027–2029. Regeringen behöver bemyndigandet för att kunna teckna avtal om

fleråriga projekt med länder av strategisk betydelse för det globala miljö- och klimatsamarbetet.

1:14 Skydd av värdefull natur: Anslaget får användas till utgifter för skydd och bevarande av värdefulla naturmiljöer för biologisk mångfald och friluftsliv. Anslaget får användas för statsbidrag inom dessa områden. Anslaget får användas

- för ersättningar enligt 31 kap. miljöbalken inom Naturvårdsverkets ansvarsområde
- till utgifter för förvärv samt avtalslösningar för statens räkning av värdefulla naturområden
- för utgifter i samband med säkerställande av värdefulla naturområden
- för statsbidrag till kommuner och kommunala stiftelser för skydd av värdefulla naturområden.

Anslaget får även användas för vissa utgifter för berörda myndigheters arbete för detta ändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 185 500 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 35 000 000 kronor 2027–2068. Regeringen behöver ett bemyndigande för att fleråriga avtal som avser skydd av värdefulla naturområden ska kunna tecknas och för att förhandsbesked om statsbidrag till områdesskydd ska kunna ges.

1:15 Havs- och vattenmyndigheten: Anslaget får användas för Havs- och vattenmyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 373 373 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen anför att anslaget tillförs medel för internationellt havsmiljöarbete.

1:16 Klimatinvesteringar: Anslaget får användas för klimatinvesteringar på lokal och regional nivå samt för stöd till installation av laddinfrastruktur för elfordon. Anslaget får användas för statsbidrag för detta. Anslaget får även användas för utgifter för berörda myndigheters arbete för detta ändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 4 490 000 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen anför att anslaget ökas för att möjliggöra ytterligare klimatinvesteringar på lokal och regional nivå i hela Sverige.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 8 000 000 000 kronor 2027–2030. Regeringen anför att den behöver ett bemyndigande för att kunna teckna avtal om fleråriga projekt, vilket är en förutsättning för att kunna använda anslaget på ett effektivt sätt.

1:17 Klimatpremier: Anslaget får användas för utgifter för att främja marknadsintroduktion av fordon med låga utsläpp av växthusgaser samt utfasning av fordon med höga utsläpp av växthusgaser. Anslaget får användas för statsbidrag för detta. Anslaget får även användas för utgifter för berörda myndigheters arbete för detta ändamål. Anslaget får även användas för stöd för att stimulera överflyttning av godstransporter från väg till sjöfart och järnväg samt till att stimulera intermodala transportlösningar.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 703 000 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 900 000 000 kronor 2027–2030. Regeringen anför att ett bemyndigande behövs för att det ska vara möjligt att besluta om klimatpremier redan innan fordonet har levererats.

1:18 Industrilivet: Anslaget får användas för utgifter kopplade till åtgärder såsom forskning, förstudier och investeringar, som bidrar till att minska industrins processrelaterade utsläpp av växthusgaser, inklusive andra typer av växthusgaser relaterade till dessa. Anslaget får också användas för utgifter kopplade till åtgärder som bidrar till negativa utsläpp av växthusgaser, såsom forskning, utveckling, test, demonstration och investeringar, exklusive driftstöd för bio-CCS. Anslaget får också användas för utgifter kopplade till strategiskt viktiga insatser inom industrin som bidrar till klimatomställningen, såsom forskning, förstudier och investeringar. Anslaget får också användas till utgifter för berörda myndigheters arbete kopplade till stödet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 653 000 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 850 000 000 kronor 2027–2033. Regeringen anför att den behöver ett bemyndigande för att det ska vara möjligt att stödja omfattande projekt som löper över flera år.

1:19 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv: Anslaget får användas till utgifter för ras- och skredsäkring längs Göta älv samt till delegationen för Göta älv. Anslaget får användas som statsbidrag inom dessa områden samt även användas för de administrativa utgifter som insatserna medför.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 115 000 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 160 000 000 kronor 2027–2030. Regeringen anför att ett bemyndigande behöver knytas till anslaget för att det ska vara möjligt att stödja projekt som löper över flera år.

1:20 Driftstöd för bio-CCS: Anslaget får användas för utgifter kopplade till ett driftstöd för avskiljning, infångning och lagring av biogen koldioxid (bio-

CCS) i form av omvänd auktionering. Anslaget får även användas för utgifter för administration av stödet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 714 000 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 762 000 000 kronor 2027–2046. Regeringen anför att bemyndigandet behövs för att det ska gå att ingå fleråriga åtaganden för avskiljning, infångning och lagring av koldioxid från förnybara källor (bio-CCS) fram t.o.m. 2046.

1:21 Åtgärder inom ramen för den sociala klimatfonden: Anslaget får användas för stöd till åtgärder och investeringar som kan finansieras av EU:s sociala klimatfond. Anslaget får användas för statsbidrag för detta. Anslaget får även användas för utgifter för berörda myndigheters arbete för detta ändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 400 000 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen anför att anslaget minskas eftersom medel fördelas om mellan åren i enlighet med den sociala klimatplan som regeringen lämnat till kommissionen för att möjliggöra införandet av elbilspremier inom den sociala klimatfonden.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 100 000 000 kronor 2027–2032. Regeringen anför att den behöver ett bemyndigande för att kunna besluta om elbilspremier som betalas ut under flera år.

2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Anslaget får användas för Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggandes (Formas) förvaltningsutgifter inklusive vissa nämnder.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 139 279 000 kronor för 2026 till anslaget.

2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning: Anslaget får användas för utgifter för stöd till forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande. Anslaget får också användas till projektrelaterade kostnader (utvärderingar, beredningsarbetet, vissa resor och seminarier samt informationsinsatser).

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 140 408 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 200 000 000 kronor 2027–2032. Regeringen anför att det för att underlätta planeringen och kunna teckna avtal om fleråriga projekt är nödvändigt att fatta beslut som medför åtaganden för kommande år, särskilt för att kunna samfinansiera med EU-projekt.

Motionerna

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet har var för sig presenterat alternativa förslag till anslagsfördelning för 2026. Förslagen innebär såväl andra anslagsnivåer som förslag till nya anslag. I det följande sammanfattas partiernas förslag inom utgiftsområde 20. En sammanställning som visar hur motionärernas förslag avviker från regeringens förslag finns i bilaga 2. I det följande redovisas också motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2025/26 som återspeglar förslag i partiernas anslagsmotioner.

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. yrkande 1 lämnar Socialdemokraterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 20 för 2026 än regeringen. Förslagen innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 1 135 000 000 kronor och att sex anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit.

Socialdemokraterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:3 Åtgärder för värdefull natur: Anslaget tillförs 100 000 000 kronor för bl.a. skötsel av naturreservat, nationalparker och vandringsleder. Motionärerna anför att naturvården är avgörande för att skydda naturområden, arter och ekosystem. Välmående ekosystem kan också bättre stå emot klimatförändringarna och absorbera mer koldioxid. Dessutom är naturvårdande skötsel viktigt för att främja friluftsliv och skapa nya jobbtillfällen. Även i kommittémotion 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 82 framhålls vikten av att stärka arbetet med skydd och skötsel av värdefull natur.

1:10 Klimatanpassning: Anslaget tillförs 100 000 000 kronor för stöd till implementering av klimatanpassningsåtgärder. Motionärerna anför att Sverige behöver sätta in åtgärder för klimatanpassning i dag, annars riskerar kostnaderna att bli väldigt höga i framtiden. Även i motion 2025/26:191 av Serkan Köse (S) framhålls behovet av ökade möjligheter till statliga insatser för klimatanpassning.

1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö: Anslaget tillförs 35 000 000 kronor för bl.a. bekämpning av invasiva arter och kameraövervakning på fiskefartyg.

1:14 Skydd av värdefull natur: Anslaget tillförs 300 000 000 kronor för kompensation till skogsägare vid avsättning av skyddsvärd skog. Motionärerna anför att många skogsägare väntar på ersättning.

1:18 Industrikivet: Anslaget tillförs 500 000 000 kronor för att utveckla Industrikivet och stödja industrins omställning. Motionärerna anför att de vill bygga vidare på Industrikivet för att bl.a. komma i gång med Sverigebränslet, en modell för inblandning av biodrivmedel, och investeringar i en stark inhemsk biodrivmedelsindustri. Motionärerna anför vidare att Industrikivet har en viktig roll i att driva på utfasningen av PFAS. Även i kommittémotion

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 23 anförs att Industriklivet bör stärkas och utvecklas.

1:21 *Sociala klimatfonden*: Anslaget tillförs 100 000 000 kronor för att fler ska kunna ställa om till elbil.

Vänsterpartiet

I partimotion 2025/26:3173 av Nooshi Dadgostar m.fl. lämnar Vänsterpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 20 för 2026 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 10 099 000 000 kronor och att tolv anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Vänsterpartiet föreslår även fyra nya anslag.

Vänsterpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:1 *Naturvårdsverket*: Anslaget ökas med 19 000 000 kronor. Motionärerna föreslår en ökning av anslaget för Naturvårdsverkets tillsyn och tillståndsprövning. Anslaget förstärks även för att möjliggöra enklare miljörapportering för företag och stärka arbetet med producentansvar och cirkulär ekonomi. Vidare avvisar motionärerna regeringens satsning på ny kärnkraft.

1:2 *Miljöövervakning m.m.*: Anslaget ökas med 95 000 000 kronor. Motionärerna föreslår en ökning av anslaget eftersom resurserna till miljömålsuppföljning har minskat och kvaliteten på vissa internationella rapporteringar har försämrats. Motionärerna anser vidare att regeringens satsning på övervakning av havs- och vattenmiljöerna inte är tillräcklig för att motsvara de stora behoven och föreslår därför en ökning av anslaget för detta ändamål. Därutöver välkomnar motionärerna regeringens satsning på stöd till miljöorganisationer som arbetar med nedskräpning men anser att stöd även bör ges till miljöorganisationer som genomför andra miljöinsatser i linje med klimat- och miljömålen.

1:3 *Åtgärder för värdefull natur*: Anslaget ökas med 1 406 000 000 kronor. Motionärerna anför att en betydande förstärkning av anslaget krävs för att nå både de nationella miljömålen och EU:s ambitioner för naturvård och biologisk mångfald till 2030. Den föreslagna ökningen innebär att naturbetesmarker kan restaureras i ökad takt och att det finns resurser till LONA-projekt utöver våtmarkssatsningen. Ett ökat anslag är enligt motionärerna även nödvändigt för att stärka arbetet för att bevara hotade arter och intensifiera arbetet med bekämpning av invasiva främmande arter. Motionärerna föreslår vidare en satsning på samordnare för biologisk mångfald i odlingslandskapet. Motionärerna vill vidare öka satsningar på återskapande av våtmarker och på att genomföra dessa långsiktigt.

1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden*: Anslaget ökas med 300 000 000 kronor. Motionärerna föreslår en ökning av anslaget för att sanera

fler områden från PFAS så att redan exploaterad mark i ökad utsträckning kan användas för t.ex. bostadsbyggande.

1:6 Kemikalieinspektionen: Anslaget ökas med 30 000 000 kronor. Motionärerna föreslår en ökning av anslaget för att återuppta Kemikalieinspektionens arbete med handlingsplanen för en giftfri vardag.

1:10 Klimatanpassning: Anslaget ökas med 100 000 000 kronor. Motionärerna föreslår en utökad satsning för att stärka länsstyrelserna och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i arbetet med klimatanpassning.

1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö: Anslaget ökas med 200 000 000 kronor. Motionärerna föreslår en ökning av anslaget för insatser och åtgärder för att förbättra, bevara, planera, restaurera och skydda havs- och vattenmiljöer. Satsningen omfattar en utökad satsning på LOVA där lokala åtgärdssamordnare genom lokala havs- och vattenåtgärder som t.ex. våtmarker kan öka takten i arbetet med att minska övergödningen.

1:14 Skydd av värdefull natur: Anslaget ökas med 1 843 000 000 kronor. Motionärerna föreslår en ökning av anslaget för att kunna skydda natur genom naturreservat och nationalparker utanför den fjällnära regionen.

1:15 Havs- och vattenmyndigheten: Anslaget ökas med 70 000 000 kronor. Motionärerna föreslår att anslaget ökas för att myndigheten ska kunna genomföra sitt uppdrag. Vidare föreslås att anslaget ökas för att myndigheten ska kunna genomföra fler kontroller för att beivra illegalt ålfiske samt för fler fiskerikontroller av yrkesfisket i sin helhet.

1:16 Klimatinvesteringar: Anslaget ökas med 2 510 000 000 kronor. Motionärerna anför att Klimatklivet bör förstärkas och förlängas eftersom näringslivet behöver långsiktiga och förutsägbara förutsättningar och omställningen kräver stora investeringar. Motionärerna framhåller vidare att utbyggnaden av laddinfrastruktur och infrastruktur för vätgas behöver intensifieras. Klimatklivet ger även möjligheter för jordbrukssektorn som el från biogasproduktion, konvertering av spannmålstorkar m.m. Motionärerna anför att ett statligt investeringsstöd är nödvändigt för omställningen och gör jordbruket bättre rustat för ökade priser på insatsvaror som drivmedel och energi. Motionärerna vill även med ökade anslag förstärka Klimatklivets stöd till satsningar på ökad resurseffektivitet och cirkulär ekonomi.

1:17 Klimatpremier: Anslaget ökas med 1 000 000 000 kronor. Motionärerna anför att skrotningspremien bör förlängas ytterligare och även utformas bredare och rättvisare så att fler kan använda den och ställa om till transporter med lägre klimatpåverkan. Motionärerna föreslår även att anslaget ökas för att stärka omställningen till fler elbussar.

2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Anslaget ökas med 8 000 000 kronor för att Klimatpolitiska rådet ska fungera i sin viktiga roll.

Nytt anslag – 99:1 Regionala medborgarråd för klimatet: Anslaget tillförs 75 000 000 kronor. Motionärerna föreslår ett nytt anslag för att ge länsstyrelserna ekonomiskt stöd för att kontinuerligt genomföra regionala medborgarråd.

Nytt anslag – 99:2 Klimatanpassade och gröna städer: Anslaget tillförs 350 000 000 kronor. Motionärerna vill införa ett statligt stöd till kommuner för klimatanpassade och gröna städer. Stödet ska ges för utveckling av befintlig stadsgrönska samt etablering av stadsgrönska för att främja dagvattenhantering och biologisk mångfald.

Nytt anslag – 99:3 Statligt stöd för rening av PFAS till de värst drabbade kommunerna: Anslaget tillförs 250 000 000 kronor. Motionärerna föreslår ett nytt anslag för statlig medfinansiering av reningsteknik i kommuner där dricksvattnet har halter av PFAS som överskrider det hälsobaserade riktvärde som anges av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa).

Nytt anslag – 99:4 Skydda de fjällnära skogarna: Anslaget tillförs 1 843 000 000 kronor. Motionärerna föreslår ett nytt anslag för att långsiktigt formellt skydda den fjällnära skogen. I partimotion 2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 16 anförs att regeringen bör se till att en strategi presenteras med nödvändiga anslagsmedel samt ersättningsmarker från Sveaskog för att säkerställa att de fjällnära skogarnas natur- och kulturvärden långsiktigt bevaras.

Centerpartiet

I kommittémotion 2025/26:3744 av Stina Larsson m.fl. lämnar Centerpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 20 för 2026 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 4 574 600 000 kronor och att elva anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit.

Centerpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

Samtliga förvaltningsanslag för myndigheter minskas till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

1:1 Naturvårdsverket: Anslaget ökas med 21 900 000 kronor. Anslaget ökas bl.a. eftersom motionärerna avvisar regeringens neddragning av stödet till Håll Sverige Rent. Anslaget ökas även med anledning av en satsning på ett textilkliv. Anslaget minskas bl.a. eftersom motionärerna avvisar regeringens satsning på effektiva miljötillstånd för ny kärnkraft. Även i kommittémotion 2025/26:2823 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 7 lämnas förslag om ett textilkliv.

1:3 Åtgärder för värdefull natur: Anslaget ökas med 160 000 000 kronor. Motionärerna föreslår en ökning av anslaget för åtgärder för värdefull natur och friluftslivet samt för LONA och våtmarker. Även i kommittémotion 2025/26:2824 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 4 framhålls vikten av LONA

och LOVA som ett styrmedel för att öka takten i återställande och anläggande av våtmarker.

1:4 Sanering och återställning av förorenade områden: Anslaget ökas med 25 000 000 kronor. Motionärerna föreslår en ökning av anslaget för en satsning på innovation vad gäller PFAS.

1:6 Kemikalieinspektionen: Anslaget ökas med 3 600 000 kronor.

1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Anslaget ökas med 8 400 000 kronor.

1:10 Klimatanpassning: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor.

1:15 Havs- och vattenmyndigheten: Anslaget ökas med 3 300 000 kronor.

1:17 Klimatpremier: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor.

1:18 Industriklivet: Anslaget ökas med 653 000 000 kronor. Motionärerna vill dubblera stödet och bredda detta till gröna innovationer.

1:21 Åtgärder inom ramen för den sociala klimatifonden: Anslaget ökas med 3 600 000 kronor. Motionärerna avvisar regeringens elbilspremie vilket innebär att anslaget minskar. Samtidigt föreslår motionärerna en satsning på en egen modell för köp och leasing av nya och begagnade miljöbilar vilket innebär en ökning av anslaget. Även i kommittémotion 2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 65 och 66 samt partimotion 2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 5 lämnas förslag om en bilbonus för köp av nya och begagnade miljöbilar och om leasing av miljöbilar.

2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Anslaget minskas med 600 000 kronor.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2025/26:3506 av Emma Nohrén m.fl. lämnar Miljöpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 20 för 2026 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 25 903 000 000 kronor och att 15 anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Miljöpartiet föreslår även nio nya anslag.

Miljöpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:1 Naturvårdsverket: Anslaget ökas med 33 000 000 kronor. Motionärerna föreslår en satsning för att möjliggöra en generell höjning av ambitionsnivån på myndighetens arbete och möta upp de omfattande satsningar på de olika sakanslagen inom utgiftsområdet som de föreslår. Motionärerna avvisar regeringens satsning på effektiva miljötillstånd för ny kärnkraft. Vidare föreslår motionärerna en satsning för att utreda införandet av ett bonus malus-system för skogsbruket. Även i kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 184 och kommittémotion 2025/26:3777 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1 lämnas förslag om ett bonus malus-system för skogsbruket.

1:2 Miljöövervakning m.m.: Anslaget ökas med 162 000 000 kronor. Motionärerna anför att miljöövervakningen är ryggraden i det svenska miljöarbetet och att detta arbete behöver få tillräckliga resurser. Det finns enligt motionärerna behov av en förstärkning av anslaget för att möjliggöra exempelvis utökade satsningar på screeningar för PFAS och andra farliga ämnen, förbättrad klimatstatistik, förbättrad fågelövervakning och hälsorelaterad miljöövervakning. Vidare behöver övervakning av mark- och jordhälsa i skogsmark och övervakning av miljögifter i akvatiska miljöer initieras. Satsningar är därutöver viktiga för pollinatörer och genetisk mångfald. Därutöver finns behov av utveckling av nya metoder och AI-teknik och bättre förvaltning av miljödatasystem. En högre ambitionsnivå i havsmiljöarbetet är nödvändig för att vända det kritiska tillståndet för våra havsmiljöer. Även i kommittémotion 2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 48 i denna del anföras att omfattningen och finansieringen av den marina miljöövervakningen bör öka.

1:3 Åtgärder för värdefull natur: Anslaget ökas med 1 143 000 000 kronor. Motionärerna anför att medlen för finansiering av arbetet med skötsel, stärkt biologisk mångfald och olika åtgärder för värdefull natur behöver öka. Motionärerna föreslår därför en satsning på åtgärder för värdefull natur som bl.a. omfattar en satsning på hotade arter och naturtyper och möjliggör förstärkningar av arbetet med skötsel av skyddad natur, planering av grön infrastruktur och LONA. Motionärerna föreslår även en satsning för att snabbt kunna inleda arbetet med att bl.a. ta fram utökade kunskapsunderlag om arter och livsmiljöer samt kartering av naturmiljöer. Därutöver föreslås en satsning på återvätning av utdikade våtmarker och en satsning på restaurering och skötsel av ängs- och betesmarker samt på förstärkt viltförvaltning. Motionärerna föreslår även att arbetet med invasiva arter ska stärkas. Vidare föreslås en satsning på arbetet med nationalparker, friluftsliv och allemansrätt.

1:4 Sanering och återställning av förorenade områden: Anslaget ökas med 751 000 000 kronor. En ökning föreslås bl.a. för sanering av PFAS och forskning och utveckling av reningstekniker för PFAS och andra miljögifter. Vidare föreslås en satsning på sanering av fartygsvrak samt insamling av fiskeredskap och fritidsbåtar.

1:5 Miljöforskning: Anslaget ökas med 26 000 000 kronor. Motionärerna anför att en stark miljöforskning är grundläggande för ett träffsäkert och effektivt åtgärdsarbete.

1:6 Kemikalieinspektionen: Anslaget ökas med 32 000 000 kronor. Enligt motionärerna krävs att insatserna mot gifter i miljön stärks, bl.a. när det gäller PFAS. Myndighetens arbete behöver därför stärkas. Vidare bör medlen till Internationella kemikaliesekretariatet (the International Chemical Secretariat, Chemsec) och till substitutionscentrum vid Research Institutes of Sweden (Rise) höjas. Arbetet med substitution på europeisk nivå bör även ökas genom en utvidgning av verksamheten vid Rise. Motionärerna föreslår vidare bl.a. en satsning på utökade kontroller av e-handel och för att försäkra arbetet med substitution. Även kommittémotion 2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl.

(MP) yrkande 32 berör frågan om att prioritera forskning, utveckling och genomförande av substitution av PFAS och tekniker för rening av PFAS.

1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö: Anslaget ökas med 761 000 000 kronor. Motionärerna föreslår en satsning på biologisk mångfald inklusive arbete mot invasiva arter. En högre ambitionsnivå i havsmiljöarbetet är nödvändig för att vända det kritiska tillståndet för våra havsmiljöer. Motionärerna föreslår vidare en satsning på områdesskydd och på att snabbt möjliggöra arbetet med akvatiska restaureringsåtgärder. Därutöver föreslås en satsning för att öka åtgärdstakten i den nationella planen för omprövning av vattenkraft. Vidare föreslås satsningar på strandstädning och kunskapsuppbyggnad inom ekosystembaserad förvaltning. Anslaget föreslås även tillföras medel för att ersätta de fiskare som innehar ålfiskerätter genom ett frivilligt program för återköp av dessa fiskerätter.

1:13 Internationellt miljösamarbete: Anslaget ökas med 7 000 000 kronor. Motionärerna framhåller att Sverige har en oerhört viktig roll att spela i att driva på det internationella miljö- och klimatarbetet och föreslår en satsning för att både upprätthålla den nuvarande nivån och utöka samarbeten med flera länder.

1:14 Skydd av värdefull natur: Anslaget ökas med 3 814 000 000 kronor. För att vända artkrisen i skogen, säkra fungerande och motståndskraftiga ekosystem och nå miljömålen krävs enligt motionärerna omfattande satsningar på att bevara och återskapa värdefulla naturområden. Det handlar enligt motionärerna om att både säkra bevarandet av de sista ur- och naturskogarna, inklusive det sammanhängande bältet av fjällnaturskogar, liksom annan värdefull natur över hela landet. Även kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 198 handlar om att tillräckliga budgetmedel ska avsättas för att omgående skydda de sista resterna naturskog i hela landet, däribland de sammanhängande fjällskogarna.

1:15 Havs- och vattenmyndigheten: Anslaget ökas med 150 000 000 kronor. Motionärerna föreslår en satsning för att möta upp den generella nivåhöjning av myndighetens arbete som den nedan beskrivna satsningen på en havsmiljard innebär.

1:16 Klimatinvesteringar: Anslaget ökas med 2 500 000 000 kronor. Motionärerna anför att en förstärkning av anslaget krävs för att möjliggöra att öka de utsläppsminskningarna som Klimatklivet genererar. Även i kommittémotion 2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 5 i denna del och kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 89 i denna del anför att Klimatklivet långsiktigt ska stärkas och utvecklas.

1:17 Klimatpremier: Anslaget ökas med 500 000 000 kronor. Klimatpremien kan sökas av företag, kommuner och regioner och användas för medfinansiering vid inköp av elbussar, miljöarbetsmaskiner, tunga miljölastbilar och lätta ellastbilar. Anslaget ökas för att åter inkludera stöd till stadselbussar och för en satsning på lätta ellastbilar. I kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 126 anför att klimatpremien för tunga lastbilar bör behållas och utvecklas.

1:18 Industriklivet: Anslaget ökas med 3 000 000 000 kronor. Motionärerna anför att en förstärkning av anslaget krävs för att möjliggöra att öka de utsläppsminskningar som Industriklivet genererar. Även i kommittémotion 2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 5 i denna del och kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 89 i denna del anförs att Industriklivet bör stärkas och utvecklas.

1:19 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv: Anslaget ökas med 70 000 000 kronor. Motionärerna föreslår en ökning av anslaget för arbete med ras- och skredsäkring i nivå med vad den ansvariga myndigheten har äskat.

1:21 Åtgärder inom ramen för den sociala klimatfonden: Anslaget ökas med 1 000 000 000 kronor. Motionärerna föreslår en satsning på en nationell elbilsoffensiv som består av olika stöd, bl.a. för leasing av elbil för boende i lands- och glesbygd. Samma förslag återfinns även i kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 120.

Nytt anslag – 99:5 Differentierad elbilsbonus. Anslaget tillförs 1 200 000 000 kronor. Motionärerna föreslår en nationell elbilsoffensiv bestående av olika stöd, bl.a. en differentierad elbilsbonus för rena elbilar. Bonusen ska ha ett pristak och olika bonusnivå beroende på bilens pris för att den mer träffsäkert ska nå inkomstgrupper med större behov av bonus. Motionärerna föreslår vidare en extra bonus för boende i tätortsnära landsbygdskommuner, glesa landsbygdskommuner samt mycket glesa landsbygdskommuner. Liknande förslag återfinns även i kommittémotion 2025/25:3278 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 9 samt kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 119 och 121.

Nytt anslag – 99:6 Klimatsäkring mot ras, skred, erosion och översvämning i nationella riskområden Mälardalen-Stockholm, Skåne-Hallandskusten, Norra Vänerområdet, Mellersta Norrlandskusten samt Blekinge-Kalmar-kusten. Anslaget tillförs 50 000 000 kronor. Motionärerna anför att ett arbetssätt bör upprättas för de övriga nio nationella riskområdena på samma sätt som sedan 2018 finns på plats för Göta älv.

Nytt anslag – 99:7 Bonus för att konvertera en fossilbil till el- eller biogasdrift. Anslaget tillförs 200 000 000 kronor. Motionärerna föreslår ett marknadsintroduktionsstöd för konvertering av fossilbilar till eldrift eller biogasdrift.

Nytt anslag – 99:8 Transportpeng. Anslaget tillförs 4 050 000 000 kronor. Motionärerna anför att nya åtgärder krävs för att klara miljömålen, bl.a. bör koldioxidskatten på bensin höjas. Intäkterna från den höjda koldioxidskatten ska gå tillbaka till hushåll i lands- och glesbygd med lägre inkomster genom en grön utdelning som finansieras genom det nya anslaget. Den gröna utdelningen uppgår till 2 900 kronor per vuxen för 2026. Barn är berättigade till halva beloppet. Utdelningen mer än täcker kostnadsökningen för ett ensamhushåll som kör 1 800 mil om året.

Nytt anslag – 99:9 Storskaliga klimatanpassningsåtgärder. Anslaget tillförs 3 000 000 000 kronor. Enligt motionärerna behöver en nationell plan

för riktad statlig finansiering tas fram för ett antal storskaliga projekt på lokal och regional nivå där statligt finansieringsstöd är särskilt motiverat.

Nytt anslag – 99:10 Återvinningsklivet. Anslaget tillförs 1 000 000 000 kronor. Motionärerna föreslår ett nytt investeringsstöd i syfte att skynda på arbetet med att skapa cirkulära flöden av resurser. Stödet ska kunna användas för utgifter kopplade till forskning, förstudier och investeringar som bidrar till att öka industrins kapacitet att skapa cirkulära flöden av kritiska metaller och mineral, plast och andra kolbaserade ämnen, cellulosabaserade ämnen samt textil. Även i partimotion 2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 23 lämnas förslag om att införa ett återvinningskliv.

Nytt anslag – 99:11 Havs- och vattenmiljöforskning. Anslaget tillförs 50 000 000 kronor. Motionärerna anför att åtgärdstakten i vattenmiljöarbetet behöver öka. Att minska övergödningen är oerhört centralt, inte minst i havsmiljöarbetet. Det behövs också ett helhetsgrepp om sjöfartens påverkan på havsmiljön. Det saknas forskning och kunskap inom flera områden som är väsentliga för att vidta rätt åtgärder för att kunna nå miljömålet Hav i balans samt levande kust och skärgård. Ett särskilt anslag behövs därför för havs- och vattenmiljöforskning. Även i kommittémotion 2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 48 i denna del anføres att omfattningen och finansieringen av forskning om havens ekosystem i ett förändrat klimat bör öka.

Nytt anslag – 99:12 Klimatavtal för skogsägare: Anslaget tillförs 1 404 000 000 kronor. Motionärerna föreslår en satsning på s.k. klimatavtal i skogen. Satsningen innebär att skogsägare ska kunna teckna klimatavtal för att få ersättning för mängden koldioxid som lagras in, med villkoret att skogen inte avverkas innan skogen blivit äldre än den rekommenderade slutavverkningsåldern. Även i kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 185 lämnas förslag om att införa klimatavtal för skogen.

Nytt anslag – 99:13 Restaureringsmiljard: Anslaget tillförs 1 000 000 000 kronor. Motionärerna föreslår en satsning för genomförandet av EU:s nya restaureringslag som kommer att kräva mycket omfattande satsningar på restaurering av förstörd natur. Även i kommittémotion 2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 46 och kommittémotion 2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 36 lämnas förslag om genomförandet av och resurser för restaurering av natur.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar för 2026, inklusive för utgiftsområde 20 (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Utskottet påminner om att de ramar för budgetens utgiftsområden som riksdagen har beslutat om är styrande för den fortsatta behandlingen av anslagen.

I fråga om regeringens förslag till anslagsfördelning för utgiftsområdet vill utskottet inledningsvis framhålla att en oförutsägbar och osäker omvärld tynger Sverige och svenskarnas ekonomi. Regeringens budget fokuserar

därför på att stärka hushållens ekonomi så att den utdragna lågkonjunkturen kan brytas och återhämtningen i svensk ekonomi återupptas. Samtidigt bedriver Sverige en ambitiös klimatpolitik. I budgetpropositionen presenteras förslag som förväntas sänka klimatutsläppen. Elektrifiering och arbetet med att få ny kärnkraft på plats är viktiga delar i detta arbete. Därutöver fortsätter arbetet med att stoppa övergödningen och spridningen av hälso- och miljöfarliga ämnen. Liksom föregående år bygger budgetförslaget på en överenskommelse mellan regeringen och Sverigedemokraterna.

När det gäller inriktningen för utgiftsområde 20 vill utskottet påminna om utgångspunkterna för regeringens miljö- och klimatpolitik. Regeringen anför att det inom klimat- och miljöområdet finns tre stora och sammanlänkade globala utmaningar: klimatförändringarna, förlusten av biologisk mångfald och spridningen av föroreningar. Dessa utmaningar behöver enligt regeringen mötas med åtgärder nationellt, inom EU och globalt.

I det följande vill utskottet lyfta fram några av de frågor som prioriteras i budgetpropositionen. Till att börja med vill utskottet framhålla att effektiva och snabba miljötillståndsprocesser är avgörande för en klimatomställning som samtidigt stärker konkurrenskraften och ökar tillväxten. Utskottet välkomnar därför de satsningar som görs för att effektivisera och förenkla tillståndsprocesserna. Utskottet noterar även att regeringen redan har vidtagit ett antal åtgärder i detta syfte. Utskottet vill vidare framhålla kärnkraftens avgörande roll i arbetet med att minska klimatutsläppen. Som regeringen anför är effektiva tillståndsprocesser en förutsättning för ny kärnkraft. Utskottet välkomnar därför regeringens satsning på arbetet med miljötillståndsprocessen kopplat till ny kärnkraft.

Att minska skadliga ämnen i människors vardag är en angelägen fråga för utskottet. En viktig del i detta arbete är kemikaliekontroll, inklusive marknadskontroll och tillsyn över produkter med otillåtet innehåll av skadliga ämnen. Utskottet välkomnar därför regeringens satsning på Kemikalieinspektionen som bl.a. syftar till att skydda svenska konsumenter från skadliga varor från tredje land. Det är vidare angeläget att arbetet med miljögifter i mark och vatten fortsätter. Detta gäller särskilt PFAS. Utskottet vill framhålla betydelsen av att fortsätta arbetet med att minska spridningen av miljögifter och sanera redan förorenade områden. Den föreslagna satsningen för fortsatt arbete med att minska spridningen av PFAS utgör en avgörande del av detta arbete.

Sverige har en unik och fantastisk miljö som bör värnas. Utskottet ser därför allvarligt på problemet med skräp vid våra kuster. Arbetet med strandstädning måste fortsätta för att minska detta problem. Det är viktigt att de drabbade kommunerna får hjälp i detta arbete. Utskottet välkomnar därför de föreslagna satsningarna på minskad nedskräpning. Våra naturreservat och nationalparker skyddar våra mest värdefulla naturområden och är samtidigt viktiga platser för friluftsliv. Att de skyddade områdena sköts och är tillgängliga för allmänheten är en prioriterad fråga. Utskottet välkomnar därför även regeringens satsning på förvaltning och skötsel av nationalparker och naturreservat.

Utskottet vill vidare lyfta fram regeringens satsning på att förebygga och bekämpa invasiva arter. Tidiga insatser och långsiktig finansiering är enligt utskottets mening grundläggande för ett kostnadseffektivt arbete mot invasiva arter. Utskottet ser vidare positivt på regeringens förslag på satsningar när det gäller problemet med övergödning. Liksom regeringen anser utskottet att det krävs ytterligare åtgärder för att minska tillförseln av näringsämnen och andra föroreningar och skydda Sveriges unika havs- och vattenmiljöer. De satsningar som görs på bl.a. LOVA och miljöövervakning är viktiga delar i ett effektivt åtgärdsarbete.

Sammanfattningsvis är det utskottets uppfattning att de anslagsnivåer och bemyndiganden som regeringen föreslår är väl avvägda och syftar till att genomföra en politik som innebär viktiga steg mot ett klimatneutralt och hållbart samhälle. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag till anslagsfördelning. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag till ekonomiska bemyndiganden och om godkännande av en investeringsplan för fastigheter och markanläggningar för perioden 2026–2028 som en riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar. Utskottet avstyrker därmed motionsförslagen som gäller statens budget inom utgiftsområde 20.

Som utskottet har anfört tidigare i betänkandet har utskottet inga invändningar mot regeringens bedömning av de tillkännagivanden som redovisas i budgetpropositionen för detta utgiftsområde.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 20 (S)

Åsa Westlund (S), Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 20 inte får överstiga 19 625 341 000 kronor 2026 (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Eftersom Socialdemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Socialdemokraternas politik inom utgiftsområde 20.

Socialdemokraternas förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3551 av Magdalena Andersson m.fl. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservationen i det betänkandet.

I detta särskilda yttrande redovisar vi den anslagsfördelning och de förslag som Socialdemokraterna presenterar i kommittémotion 2025/26:3732 yrkandena 1, 23 och 82.

Inledningsvis vill vi anföra följande. Världen har förändrats. Säkerhetsläget är allvarligt och den globala ekonomin är i gungning. Samtidigt går Sverige i fel riktning. I tre år har regeringen och Sverigedemokraterna försökt styra Sverige. Resultatet är 100 000 fler arbetslösa, familjer som kämpar varje månad med att få ekonomin att gå ihop och en tillväxt i EU:s bottenliga.

Gängvåldet fortsätter, sprängningarna ökar och kriminaliteten kryper ned i åldrarna. Väntetiderna i vården är oacceptabelt långa och klassrummen i skolan är överfulla. Samtidigt försvinner skattepengar till riskkapitalbolag i stället för att gå till elever och patienter. I regeringens och Sverigedemokraternas avskedsbudget blev det återigen tydligt att Ulf Kristersson och Jimmie Åkesson inte förmår ta tag i de stora samhällsproblemen. Det är en budget som lappar och lagar med tillfälliga åtgärder i stället för att presentera seriösa lösningar på Sveriges problem. Den ger inga svar på frågan om vad Sverige ska leva av i framtiden.

Regeringens och Sverigedemokraternas budget innehåller inga strukturella reformer för att få igång tillväxten och minska arbetslösheten. Den blundar för behoven i välfärden och saknar tillräckliga åtgärder för att bryta nyrekryteringen till de kriminella gängen. Hårt arbetande svenskar lämnas efter – mediciner blir dyrare, bostadsbidraget för barnfamiljer försämras, barnbidraget urholkas och välfärden pressas till bristningsgränsen.

I en osäker omvärld behöver Sverige stå starkt. Men resultatet av regeringens och Sverigedemokraternas tre år är ett försvagat och splittrat land. Vi vill vända Sveriges negativa utveckling. I Socialdemokraternas förslag till budget prioriterar vi långsiktiga investeringar för att stärka vanligt folks ekonomi, få fler i jobb och öka tillväxten. Vi satsar på sjukvården och skolan. Vi möter en åldrande befolkning med stärkt äldreomsorg. Vi föreslår kraftfulla åtgärder för att stoppa våldet och bryta nyrekryteringen till kriminella gäng. Vi föreslår en rättvis skattesänkning och säger nej till skattebonusar till de som tjänar allra mest. Vi stöttar de familjer och pensionärer som har det tuffast. Vi vill slopa det orättvisa karensvdraget som gör att hårt arbetande svenskar som sliter i vår välfärd och andra samhällsbärande yrken kan förlora tusenlappar vid en förkylning.

Vi lägger fram alla dessa förslag samtidigt som vi stärker Sveriges finansiella sparande jämfört med regeringen. Det är möjligt eftersom alla våra nya satsningar är finansierade, antingen genom ökade intäkter eller genom omprioriteringar. I vår budget visar vi att det med rätt prioriteringar går att få fart på tillväxten, stötta vanliga familjer och bygga upp välfärden, samtidigt som vi tar ansvar för statens finanser.

Vi visar att vi kan föra vårt land i en ny riktning – mot en stark samhällsgemenskap, där svensk ekonomi växer och kommer alla till del.

Socialdemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 20 innebär följande.

Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur tillförs 100 000 000 kronor. Anslaget ökas för skötsel av naturreservat, nationalparker och vandringsleder m.m. Vi är mycket bekymrade över de konsekvenser som regeringens drastiska nedskärningar i miljöbudgeten leder till för naturvården. Naturvården är avgörande för att skydda naturområden, arter och ekosystem som står inför allt större hot. Välmående ekosystem kan också bättre stå emot klimatförändringarna och absorbera mer koldioxid. Dessutom är naturvårdande skötsel viktigt för att främja friluftsliv och skapa nya jobbtillfällen. Med regeringens nedskärningar riskerar dock vårt rika friluftsliv att kraftigt försämrats. Regeringens otillräckliga finansiering av naturvård har lett till svåra prioriteringar inom områden som skötsel av naturreservat och nationalparker, underhåll av vandringsleder, verksamhet vid naturum, åtgärdsprogram för hotade arter samt lokala och kommunala naturvårdsprojekt. Under 2024 larmade Riksrevisionen om att skötseln av Sveriges mest värdefulla naturområden är eftersatt, vilket ytterligare visar på allvaret i situationen. Vi kan inte nog betona vikten av att säkerställa skötsel och skydd av värdefull natur. Därför föreslår vi att skötseln av värdefull natur ska förstärkas.

Anslaget 1:10 Klimatanpassning tillförs 100 000 000 kronor för stöd till klimatanpassningsåtgärder. Till följd av klimatförändringarna ser vi nu väderfenomen som vi inte är vana vid. Skyfall, havsnivåhöjningar, hetta och bränder har blivit allt vanligare. Då krävs det att vi som samhälle vidtar åtgärder för att stärka vår beredskap mot klimatförändringarnas extremväder. Sverige har hittills haft svårt att ta höjd för de risker och kostnader som det

förändrade klimatet för med sig. Det hjälper inte att regeringen driver en politik som ökar klimatutsläppen. Dessutom har regeringen skurit ned på stödet för klimatanpassning med 50 000 000 kronor sedan den tillträdde. Sverige behöver sätta in åtgärder för klimatanpassning i dag. Annars riskerar kostnaderna att bli väldigt höga i framtiden. Vi socialdemokrater vill därför stärka anslaget för klimatanpassning.

Anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö tillförs 35 000 000 kronor. Anslaget ökas för bekämpning av invasiva arter och kameraövervakning på fiskefartyg. Invasiva främmande arter hotar våra havs- och vattenmiljöer. Regeringen har skurit ned anslaget för att bekämpa spridningen av dessa arter med 80 procent, från 50 000 000 till 10 000 000 kronor. Det har fått förödande konsekvenser för länsstyrelserna som nu larmar om att det hotar hela deras bekämpningsarbete. För att arbetet ska ge resultat måste det vara långsiktigt. Då fungerar det inte att kraftigt skära ned anslaget som regeringen gjort. Det blir bara dyrare och svårare i framtiden. Vi vill se en ökning av anslaget för att bl.a. återställa medlen till bekämpning av invasiva främmande arter i våra hav och vatten.

Anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur tillförs 300 000 000 kronor för kompensation till skogsägare vid avsättning av skyddsvärd skog. En viktig del i att förbättra den biologiska mångfalden är att stärka skyddet av värdefull natur. Det gäller inte minst skogen. Därför är det under all kritik att regeringen kraftigt skurit ned på budgeten för ersättning till skogs- och markägare med nästan 70 procent under den här mandatperioden. Många skogsägare väntar nu på ersättning. Vi ser det som självklart att stödja privata skogsägare vid formellt skydd av skog.

Anslaget 1:18 Industriklivet tillförs 500 000 000 kronor för att utveckla Industriklivet och stödja industrins omställning. Industriklivet har stöttat banbrytande projekt som Hybrits fossilfria stål och kemisk plaståtervinning i Stenungsund. Rise fick 350 000 000 kronor under 2021 och 2022 för att stärka bioraffinaderier, vilket främjar övergången från fossilbaserade till förnybara lösningar inom flera sektorer. Totalt har 177 projekt beviljats stöd sedan Industriklivets start 2018. Vi socialdemokrater vill bygga vidare på Industriklivet. Sverigebränslet, vår modell för inblandning av biodrivmedel, syftar till att skapa en ren, grön energi på hemmaplan för att kunna kombinera sänkta utsläpp med riktiga jobb, ekonomisk tillväxt och stabilitet i drivmedelspriserna. Industriklivet är en viktig möjliggörare i arbetet med att komma igång med Sverigebränslet och investeringar i en stark inhemsk biodrivmedelsindustri. Industriklivet har också en viktig roll i att driva på utfasningen av PFAS. Många industrier, exempelvis pappers-, plast- och textilindustrin, använder fortfarande PFAS i sin produktion. Vi vill ta ett handslag med industrin för att systematiskt fasa ut PFAS inom alla användningsområden. Här ser vi Industriklivet som en möjliggörare för utveckling av PFAS-fria alternativ. Rekordmånga industrier har visat intresse för Industriklivet, och ansökningsbeloppen har i flera fall överskridit miljardgränsen. Trots detta har regeringen valt att halvera anslaget jämfört med budgetpropositionen för 2025.

Medan regeringen minskar budgeten för Industriklivet vill vi i stället vidareutveckla det.

Anslaget 1:21 Sociala klimatfonden tillförs 100 000 000 kronor för att fler ska kunna ställa om till elbil. Elbilar är billigare att både köra och underhålla än bensin- och diesebilarna, men jämförelsevis dyra att köpa. Hittills har därför köp och leasing av elbil bara varit möjligt för personer med höga inkomster. Det är uppenbart att elbilarna behöver bli tillgängliga för fler för att skynda på omställningen. Vi socialdemokrater vill därför öppna för ett system med stöd till elbilsleasing som gör att fler får möjlighet att dra nytta av elbilens fördelar, också folk med vanliga inkomster som bor på gles- eller landsbygd. Vi har länge arbetat med förslaget om en riktad elbilspremie. Därefter har regeringen presenterat ett liknande system. Det är förstås positivt att regeringen nu följer efter. Problemet är att regeringen halverar budgeten för 2026 och skjuter insatserna på framtiden. Ju senare vi ställer om, desto större blir smällen i form av dyrare bensin och diesel när EU:s nya klimatkrav införs 2027. Dessutom blir det tuffare att klara klimatkrisen. Vi måste göra jobbet nu. Med den förstärkning som vi föreslår kan den nödvändiga omställningen av fordonsflottan till fossilfria alternativ accelereras.

Sammantaget bör 1 135 000 000 kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

2. Statens budget inom utgiftsområde 20 (V)

Andrea Andersson Tay (V) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 20 inte får överstiga 19 625 341 000 kronor 2026 (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 20.

I partimotion 2025/26:2792 av Nooshi Dadgostar m.fl. presenteras Vänsterpartiets budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservationerna i det betänkandet. I den motionen finns också partiets förslag till ram för utgiftsområde 20.

Vänsterpartiets förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 20 läggs fram i partimotion 2025/26:3173. I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning och de förslag som Vänsterpartiet presenterar i den motionen och i partimotion 2025/26:2784 yrkande 16.

Inledningsvis vill jag anföra följande. Med ett år kvar till valet kan vi konstatera att regeringen spelar ett cyniskt valspel. Efter tre år på svältkur med

Tidöpartierna tömmer regeringen statskassan och låter välfärden stå för notan. Genom att under lång tid ha låtit bli att satsa har regeringen med stöd av Sverigedemokraterna cementerat lågkonjunkturen.

Den svenska ekonomin har utvecklats svagt de senaste åren, med låg tillväxt och stigande arbetslöshet. Reallönesänkningarna, plus regeringens passiva och ineffektiva finanspolitik, har resulterat i en svag utveckling för framför allt hushållens konsumtion och investeringarna i näringslivet. Sverige hör till de OECD-länder där den ekonomiska ojämlikheten ökat mest sedan mitten av 1980-talet. Regeringen har dock fortsatt att sänka skatterna – med sammanlagt 110 miljarder kronor under mandatperioden – vilket innebär att utrymmet att satsa på hushållen eller välfärden ständigt minskar.

Regeringen föreslår skattesänkningar med över 50 miljarder kronor för 2026. I Vänsterpartiets budgetalternativ finns en helt annan inriktning. I stället för att sänka skatten mest för de med höga inkomster beskattar vi bankernas övvinster, höjer kapitalskatterna och omvandlar dagens rotavdrag till ett grönt rotavdrag för att underlätta den gröna omställningen. Vi använder pengarna till att bl.a. stärka välfärden, med ett särskilt fokus på sjukvården genom att förlänga sektorsbidraget till hälso- och sjukvården. Vi avsätter betydande resurser till klimatinvesteringar och stärker hushållens ekonomi bl.a. genom höjda barnbidrag. Så främjar vi den gröna omställningen samtidigt som vi sänker arbetslösheten. Så bygger vi Sverige starkare samtidigt som vi utjämnar klyftorna.

Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 20 innebär följande.

Anslaget 1:1 Naturvårdsverket ökas med 19 000 000 kronor. På grund av bristande förvaltningsanslag de senaste två åren varslade Naturvårdsverket i februari 2024 om uppsägning av 65 anställda. Myndigheten har signalerat att den inte har täckning för de kostnader som avser tillsyn och tillståndsprövning. Bland annat tillståndsansökningarna för gränsöverskridande avfallstransporter har ökat betydligt de senaste åren. De kommande åren kommer även takten i utvecklingsarbetet att öka så att miljötillståndsprövningen effektivt bidrar till den gröna omställningen. Klimatomställningen innebär att många verksamheter kommer att behöva söka nya eller ändrade miljötillstånd. Naturvårdsverket behöver även ytterligare resurser för att möjliggöra enklare miljörapportering för företagen och för att stärka arbetet för producentansvar och genomförande av cirkulär ekonomi. Vänsterpartiet föreslår att anslaget ökas med 54 000 000 kronor för detta ändamål. Vänsterpartiet avvisar regeringens satsningar på ny kärnkraft och föreslår därför samtidigt en minskning av anslaget.

Anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. ökas med 95 000 000 kronor. Minskade anslag för miljöövervakning har uppmärksamats av såväl akademien som miljöorganisationer. Miljöövervakning är grundläggande för ett effektivt miljöarbete och nödvändigt som underlag för åtgärder för människor och natur. En ökning av anslaget krävs enligt Naturvårdsverket eftersom resurserna till miljömålsuppföljning har minskat och kvaliteten på vissa

internationella rapporteringar har försämrats. Vänsterpartiet föreslår därför att anslaget ökas med 27 000 000 kronor för generell miljöövervakning.

Sveriges akvatiska övervakning uppfyller i dagsläget inte gällande lagstiftning. Kommissionen har vid flera tillfällen pekat på svagheter i övervakningen och krävt förbättring. Om miljöövervakningen inte tillhandahåller ett tillräckligt beslutsunderlag så att väl avvägda beslut kan fattas i förvaltningen är risken enligt Havs- och vattenmyndigheten i slutändan att miljön blir lidande. Därför finns det behov av en förstärkt finansiering inom flera övervakningsområden som exempelvis miljögifter, fiskbestånd och biologisk mångfald. Regeringens satsning är inte tillräcklig för att motsvara de stora behoven. Vänsterpartiet föreslår därför att anslaget tillförs 58 000 000 kronor för övervakning av havs- och vattenmiljöer.

Regeringen och Sverigedemokraterna har tidigare dragit ned stödet till miljöorganisationer med 10 000 000 kronor per år. Nu föreslår man en höjning av anslaget med 4 000 000 kronor men begränsar det till miljöorganisationer som arbetar med nedskräpning. Vänsterpartiet välkomnar satsningen på stöd till miljöorganisationer som arbetar med nedskräpning men anser att stödet även bör ges till miljöorganisationer som gör andra miljöinsatser i linje med de antagna klimat- och miljömålen. Vänsterpartiet föreslår därför att anslaget ökas med 10 000 000 kronor för detta ändamål.

Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ökas med 1 406 000 000 kronor. Betydande förstärkningar krävs av anslaget för att nå de nationella miljömålen och EU:s ambitioner för naturvård och biologisk mångfald till 2030. År 2023 halverades nästan anslaget. Det är fortfarande på en låg nivå och betydande förstärkningar behövs. Anslaget finansierar åtgärder över hela landet och har en avgörande betydelse för Sveriges möjligheter att bevara och restaurera naturvärden, tillgängliggöra upplevelsevärde genom bl.a. vandringsleder i skyddad natur och bidra till minskade klimatutsläpp. Åtgärderna ger också sociala och ekonomiska effekter eftersom de skapar sysselsättning. År 2022 beräknades anslaget ge en sysselsättningseffekt på 2 400 årsarbetskrafter väl fördelade över hela landet. Anslaget stärker även möjligheterna att vara verksam på landsbygden eftersom det bl.a. innefattar ersättning för restaurering av naturbetesmarker, slåtterängar och myrslåtter. Med Vänsterpartiets förslag till anslag kan naturbetesmarker restaureras i ökad takt, i enlighet med tidigare rekommendationer från Naturvårdsverket och Statens jordbruksverk. Ett ökat anslag är även nödvändigt för att stärka arbetet med att bevara hotade arter och mer intensivt bekämpa invasiva främmande arter. Många arter är på väg att försvinna för alltid vilket är allvarligt även i Sverige, vilket bekräftas i uppföljningen av miljömålen och den fördjupade utvärderingen.

Vänsterpartiets satsning rymmer även en årlig satsning om 30 000 000 kronor på samordnare för biologisk mångfald i odlingslandskapet, i enlighet med förslag som Naturvårdsverket har lämnat tidigare. Ökade anslag stärker även förutsättningarna och attraktiviteten för Sveriges nationalparker som är viktiga besöksmål och för naturturism. Om anslaget inte ökas kommer enligt Naturvårdsverket inte några nya LONA-projekt genomföras, förutom de som

följer av våtmarkssatsningen. Vänsterpartiet föreslår därför att anslaget ökas med 1 081 000 000 kronor för detta ändamål.

Att restaurera våtmarker och återväta torvmarker ger många vinster för miljön och klimatet. Genom att binda kol i våtmarker kan utsläppen av växthusgaser minska. Att anlägga våtmarker har vidare stor betydelse för den biologiska mångfalden eftersom stora delar av landet tidigare har dikats ut. Våtmarker stärker även landskapets skydd mot torka, översvämningar och bränder, vilket är av stor betydelse ur klimatanpassningsperspektiv. Våtmarker bidrar även till att minska övergödningen. Vänsterpartiet vill därför öka satsningarna på återskapande av våtmarker och genomföra dessa långsiktigt. Anslaget ökas därför med 325 000 000 kronor.

Anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden ökas med 300 000 000 kronor. Miljögifter i marken och i vattnet innebär stora negativa effekter och kostnader för samhället om de inte åtgärdas. Sanering och återställning av förorenade områden är en förutsättning för att bekämpa miljöhot och värna människors hälsa. Åtgärder för att bl.a. minska spridningen av PFAS från förorenade områden måste vidtas för att minska föroreningar av dricksvattnet. De nya dricksvattengränsvärden för PFAS som träder i kraft 2026 ställer höga krav på Sveriges dricksvattenproducenter. Genom att sanera fler områden kan redan exploaterad mark i ökad utsträckning användas för t.ex. bostadsbyggande.

Anslaget 1:6 Kemikalieinspektionen ökas med 30 000 000 kronor. Vänsterpartiet vill se ett ökat anslag för att återuppta Kemikalieinspektionens arbete med en handlingsplan för en giftfri vardag som avslutades 2020.

Anslaget 1:10 Klimatanpassning ökas med 100 000 000 kronor. Anslaget används för statsbidrag till förebyggande och kunskapshöjande insatser, utredningar, samordning och planer för att begränsa samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringarna. Vänsterpartiet motsätter sig de neddragningar som regeringen gjort under mandatperioden av de medel till länsstyrelserna och MSB som betalas genom anslaget. Vänsterpartiet föreslår i motsats till regeringen en utökad satsning för att stärka länsstyrelserna och MSB i detta arbete.

Anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö ökas med 200 000 000 kronor för insatser och åtgärder för att förbättra, bevara, planera, restaurera och skydda havs- och vattenmiljöer. Våra hav som ekosystem (i synnerhet Östersjön) är under stor press på grund av mänsklig påverkan, och ytterligare åtgärder behövs för att värna vår tillgång till dricksvatten av hög kvalitet. Ökningen av anslaget rymmer även en satsning på lokala åtgärdssamordnare om 80 000 000 kronor per år (enligt övergödningsutredningens förslag) för att öka takten i arbetet med att minska övergödningen och nå våra miljömål genom lokala havs- och vattenåtgärder som t.ex. våtmarker. Stödet ska genomföras genom en utökad satsning på LOVA. Förordningen som styr LOVA bör förändras så att även satsningar som stärker rovfiskbestånden blir en egen åtgärdskategori. Satsningar från kommuner och föreningar bör även ges ökat utrymme.

Anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur ökas med 1 843 000 000 kronor. Skydd av värdefull natur är en förutsättning för att uppnå kraven inom EU och globala åtaganden för biologisk mångfald. Klimatkrisen och artkrisen måste mötas gemensamt. Biologisk mångfald med ekosystem i balans är en förutsättning för vårt liv på jorden. FN:s klimatpanel (IPCC) konstaterade i en rapport i april 2022 att åtgärder för att bevara ekosystem dessutom är ett förhållandevis billigt sätt att minska utsläppen. Skydd och restaurering av naturliga ekosystem erbjuder stora möjligheter genom att ta upp och låsa in koldioxid från atmosfären. EU har satt upp ett mål om att rättsligt skydda minst 30 procent av landytan samt 30 procent av havsområdet till 2030. De kolrika system som kan ges skydd genom anslaget är även enligt Naturvårdsverket betydelsefulla för att Sverige ska leva upp till åtagandet enligt LULUCF att öka nettoupptaget av koldioxid i skog och mark.

Om inte anslaget kraftigt ökas riskerar höga naturvärden att förloras genom avverkning. Många markägare riskerar att komma i kläm eftersom de inte kan få ersättning för att skogen skyddas trots att de är överens med länsstyrelsen om att skogen bör skyddas formellt. Enligt Naturvårdsverket är skogsägarnas intresse för att formellt skydda sina värdefulla skogar också mycket stort. Naturvårdsverket hade redan i oktober 2024 intecknat hela årets anslag för områdesskydd.

Utifrån regeringens utfästelser till kommissionen ska Sverige 2026–2030 formellt skydda ytterligare ca 159 000 hektar skog. Medlen som ställs till förfogande för det formella skyddet behöver enligt Naturvårdsverket öka betydligt över tid om det ska bli möjligt att nå dessa utfästelser. Utöver den fjällnära regionen finns ett stort behov av att skydda natur genom naturreservat och nationalparker i hela landet. Den föreslagna höjningen av anslaget riktar sig till skydd av natur utanför den fjällnära regionen. För att långsiktigt formellt skydda den fjällnära skogen föreslår Vänsterpartiet att ett separat nytt anslag införs, se nedan.

Anslaget 1:15 Havs- och vattenmyndigheten ökas med 70 000 000 kronor. Vänsterpartiet föreslår att anslaget ökas med 50 000 000 kronor för att myndigheten ska kunna genomföra sitt uppdrag. Anslaget föreslås även ökas för fler kontroller för att beivra illegalt ålfiske samt fler fiskerikontroller av yrkesfiske i sin helhet.

Ålen är klassad som akut hotad i Sverige. Sedan 1950-talet har mer än 99 procent av beståndet av glasålar (ålyngel) vid Europas kuster försvunnit. Det är därför av allra största vikt att ålfisket regleras på ett kraftfullt sätt. Sedan 2007 råder ett generellt förbud mot att fiska ål och endast den som har särskilt tillstånd från Havs- och vattenmyndigheten får fiska arten. I dag har 148 personer tillstånd att fiska ål. Utöver det legala ålfisket i Sverige finns även ett illegalt fiske. De senaste fem åren har Havs- och vattenmyndighetens fiskekontrollanter tagit upp och förverkat över tusen illegala ålryssjor. Så länge det finns ett legalt fiske på ål försvåras kontrollen av försäljning av illegal ål. Varje år beslagtas hundratals olagliga ålfiskeredskap i svenska vatten. Vänsterpartiet vill införa ett totalförbud mot ålfiske men anser att det

även krävs ytterligare åtgärder för att minska det illegala ålfisket. Vänsterpartiet föreslår att anslaget ökas med 20 000 000 kronor för detta ändamål.

Anslaget 1:16 Klimatinvesteringar ökas med 2 510 000 000 kronor. Klimatklivet är statens bredaste investeringsstöd för att minska koldioxidutsläppen och för att påskynda utbyggnaden av laddinfrastruktur. Klimatklivet bör förstärkas och förlängas även efter 2030. Regeringen bedömer att Klimatklivet bör förlängas endast t.o.m. 2030. Vänsterpartiet anser att Klimatklivet bör förlängas till 2035 och att anslagsnivån för 2026 bör ökas för att möjliggöra vår nationella omställning. Bemyndiganderamen för anslaget bör även därför kraftigt höjas för anslaget. Näringslivet behöver långsiktiga och förutsägbara förutsättningar och omställningen kräver stora investeringar. En förutsättning för att kunna använda anslaget på ett effektivt sätt är att det finns möjlighet att teckna avtal om fleråriga projekt. På så sätt kan fler stora långsiktiga och effektiva klimatinvesteringar komma till stånd. Klimatklivet stöder redan i dag de investeringar som ger mest klimatnytta per investeringskrona. Ungefär 80 procent av de ekonomiska medel som ges går till företagen. Naturvårdsverket har själva konstaterat att det finns möjlighet att öka andelen åtgärder som utöver klimatnytta även bidrar till försörjningstrygghet.

För att möjliggöra ytterligare minskade utsläpp från transportsektorn behöver utbyggnaden av laddinfrastruktur och infrastruktur för vätgas intensifieras. Inom Klimatklivet ges stöd till publik laddinfrastruktur och laddning av tunga fordon. Klimatklivet ger vid sidan av elektrifieringen även stöd för omställning av transportsektorn med nya bränslen som grön vätgas, elektrobränslen och hållbara drivmedel. Förutom att detta minskar utsläppen stärker det vår nationella tillgång och självförsörjning på drivmedel. Klimatklivet har genom åren gett omfattande stöd för nya anläggningar för ökad produktion av biogas. Detta har tidigare mest använts inom transportsektorn men användningen ökar nu inom industrin som ersättning för importerad fossilgas.

Ökade anslag för Klimatklivet ger även möjligheter för jordbrukssektorn. Hit hör el från biogasproduktion, konvertering av spannmålstorkar, produktion av biokol samt elektrifiering av arbetsfordon och anläggningar. Ett statligt investeringsstöd inom jordbruket är nödvändigt för omställningen och gör jordbruket bättre rustat för ökande priser på insatsvaror som drivmedel och energi.

Vänsterpartiet vill med ökade anslag för Klimatklivet även förstärka Klimatklivets stöd till satsningar på ökad resurseffektivitet och cirkulär ekonomi. IPCC lyfter i sin sjätte utvärderingsrapport fram behovet och att dessa åtgärder tillhör de med lägst åtgärds kostnad för industrins klimatomställning. Inom EU pågår arbete för skärpt reglering för en mer cirkulär ekonomi. Det kommer förmodligen att få stor påverkan på olika produkter, värdekedjor och materialflöden när det gäller utsläpp av växthusgaser, resurseffektivitet och en rad andra hållbarhetsaspekter. Sverige är bland de ledande länderna inom EU när det gäller innovationer på miljöområdet men

ligger lägre än genomsnittet i EU när det gäller resurseffektivitet. Sverige måste intensifiera arbetet för ökad resurseffektivitet och cirkulär ekonomi.

Anslaget 1:17 Klimatpremier ökas med 1 000 000 kronor. Regeringen har beslutat att förlänga skrotningspremien till den 31 oktober 2025 och öka den till 25 000 kronor från tidigare 10 000 kronor. Det är steg i rätt riktning och i linje med vad Vänsterpartiet tidigare föreslagit. Premien bör dock förlängas ytterligare för att gälla även under 2026 och utformas bredare och rättvist så att fler kan använda den. Trafikanalys bedömer att villkoret att köpa en ny eller begagnad elbil undergräver syftet att fasa ut äldre bilar med förbränningsmotorer. Genom att villkora premien med köp av elbil begränsas incitamenten till att gälla hushåll med tillräckliga medel för att köpa en elbil.

Vänsterpartiet delar kritiken från ett flertal remissinstanser och anser att skrotningspremien bör utformas så att den blir mer rättvis och breddas så att fler människor kan ställa om till transporter med lägre klimatpåverkan. Premien bör även gälla skrotning av lätt lastbil, husbil, arbetsfordon och motorcyklar. Det bör även vara möjligt att använda premien för att köpa en biogasbil. Premien bör även vara möjlig att söka för såväl kommuner som företag. En premie på 10 000 kronor bör även lämnas till den som skrotar sin gamla bil (minst 15 år gammal) och i stället köper kollektivtrafikkort alternativt elcykel eller abonnemang för bildelning. Vänsterpartiet föreslår att anslaget tillförs 500 000 000 kronor för detta ändamål.

Vänsterpartiet föreslår vidare att anslaget ökas för att stärka omställningen till fler elbussar. Anslaget ökas i syfte att införa en premie på 30 procent av inköpspriset för kollektivtrafikmyndighetens inköp av elbussar, inklusive stadsbussar. Vidare höjs premien för ett trafikföretags inköp av elbussar till 50 procent av mellanskillnaden mellan en elbuss och närmast jämförbara dieselbuss. Anslaget ökas med 500 000 000 kronor för detta ändamål.

Anslaget 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande ökas med 8 000 000 kronor. För att Klimatpolitiska rådet ska fungera i sin viktiga roll krävs ökade anslag.

Vänsterpartiet föreslår ett nytt anslag kallat Regionala medborgarråd för klimatet som tillförs 75 000 000 kronor. Våren 2024 genomfördes Sveriges första nationella medborgarråd om klimatet. Deltagarna fick ta del av forskningen och diskutera och föreslå lämpliga åtgärder för att minska utsläppen. Deltagarna valdes slumpvis och speglade befolkningen. Förslagen presenterades för såväl regeringen som oppositionen. Det föreslagna anslaget ska användas för att ge länsstyrelserna ekonomiskt stöd för att kontinuerligt genomföra regionala medborgarråd baserat på dessa erfarenheter. Naturvårdsverket bör vara värmyndighet och fördela medel till länsstyrelserna. Detta för att stärka acceptansen och det demokratiska inflytandet för en rättvis klimatomställning. De förslag på åtgärder som deltagarna enas om bör presenteras som bilaga till det underlag Naturvårdsverket tar fram vart fjärde år inför regeringens klimathandlingsplan.

Vidare föreslås ett nytt anslag kallat Klimatanpassade och gröna städer och det tillförs 350 000 000 kronor. Vänsterpartiet vill införa ett statligt stöd till

kommuner för klimatanpassade och grönare städer. Stödet ska ges för utveckling av befintlig stadsgrönska samt etablering av stadsgrönska för att främja dagvattenhantering och biologisk mångfald. Anslaget ska bl.a. möjliggöra statlig medfinansiering av åtgärder för att omvandla hårdgjorda ytor genom att anlägga vattenfördröjande åtgärder som växtbäddar. Därmed möjliggörs även stöd för stadsnära odling i närmiljön. Gemensamt för åtgärderna är att de ska främja klimatanpassning samt miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv.

Därutöver föreslås ett nytt anslag kallat Statligt stöd för rening av PFAS till de värst drabbade kommunerna. Det tillförs 250 000 000 kronor. Anslaget ska användas för statlig medfinansiering till reningsteknik i kommuner där dricksvattnet har halter av PFAS som överskrider det hälsobaserade riktvärdet från Efsa. PFAS är en grupp mycket svårnedbrytbara ämnen som sedan 1950-talet använts till en rad olika ändamål. Dessa kemikalier finns spridda över hela jordklotet och så gott som alla människor har PFAS i sitt blod. Den främsta källan är mat och dryck, eftersom naturen är förorenad av PFAS. Nya rön visar att PFAS-ämnena ger negativa hälsoeffekter redan vid mycket låga halter, som är vanligt förekommande i blodet hos Sveriges befolkning. Samtidigt visar ett flertal kartläggningar att dricksvattnet på flera orter i Sverige innehåller så höga halter av PFAS att befolkningen riskerar att få i sig mer än vad Efsa anser vara säkert. På EU-nivå förbereds nu ett förbud mot alla PFAS-ämnena, men det kommer inte att lösa problemet med de höga halterna som redan finns i svenska dricksvattentäkter. För att skydda befolkningen i drabbade områden behövs även andra insatser här och nu. Att installera kolfilter eller investera i annan reningsteknik är dock mycket kostsamt för vattenverken. Staten behöver därför sätta av pengar till kommunerna för åtgärder som säkerställer rent dricksvatten.

Slutligen föreslås ett nytt anslag kallat Skydda de fjällnära skogarna som tillförs 1 843 000 000 kronor. Vänsterpartiet anser att de stora sammanhängande fjällnära naturskogarna långsiktigt bör skyddas genom formellt skydd. Besöksnäringen är den snabbast växande näringen i världen och potentialen i framtiden för friluftsliv och naturturism i den fjällnära regionen bedöms som stor.

Biologisk mångfald med ekosystem i balans är en förutsättning för vårt liv på jorden. IPCC konstaterade i en rapport i april 2022 att åtgärder för att bevara ekosystem dessutom är ett förhållandevis billigt sätt att minska utsläppen. Skydd och restaurering av naturliga ekosystem erbjuder stora möjligheter genom att ta upp och låsa in koldioxid från atmosfären.

Den svenska fjällnära skogen är ett unikt område med stora naturskogar och höga naturvärden. Naturskogarna i fjällområdet är några av de få intakta skogslandskap som fortfarande finns kvar i Europa. Vänsterpartiet anser att det är av högsta prioritet att dessa skogar skyddas. Mark- och miljööverdomstolen kom 2020 med vägledande domar som konstaterar att skogsägare som inte får avverka i fjällnära skog på grund av att det finns höga naturvärden har rätt till ersättning från staten. Vi anser att regeringen nu måste säkerställa

att natur- och kulturvärdena långsiktigt bevaras och att statliga medel finns tillgängliga för att ersätta markägare när fjällnära skog formellt skyddas. Regeringen och Sverigedemokraterna har under mandatperioden kraftigt dragit ned anslaget för att skydda värdefull natur, vilket gör det svårare att långsiktigt skydda de fjällnära skogarna. Därmed riskerar unika natur- och kulturvärden att gå förlorade.

Att skydda de återstående fjällnära skogarna som i dag saknar långsiktigt skydd är ett effektivt sätt att möta klimat- och naturkrisen. Utifrån regeringens utfästelser till kommissionen ska Sverige under 2026–2030 formellt skydda ytterligare ca 159 000 hektar skog. Medlen som ställs till förfogande för det formella skyddet behöver enligt Naturvårdsverket öka betydligt över tid om det ska bli möjligt att nå dessa utfästelser. Naturvårdsverket har vidare konstaterat att en del av den finansiering som behövs för att förverkliga regeringens skogspolitik löses genom det pågående arbetet med att omsätta ersättningsmarkerna från Sveaskog. För att långsiktigt formellt skydda den fjällnära skogen föreslår Vänsterpartiet därför ett nytt anslag som riktar sig till detta ändamål och som ska administreras genom Naturvårdsverket.

Sammantaget bör 10 099 000 000 kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

3. Statens budget inom utgiftsområde 20 (C)

Stina Larsson (C) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 20 inte får överstiga 19 625 341 000 kronor 2026 (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Eftersom Centerpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivå kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Centerpartiets politik inom utgiftsområde 20.

Centerpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3811 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservationen i det betänkandet.

I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning och de förslag som Centerpartiet presenterar i parti- och kommittémotionerna 2025/26:2823 yrkande 7, 2025/26:2824 yrkande 4, 2025/26:3582 yrkandena 65 och 66, 2025/26:3596 yrkande 5 samt 2025/26:3744.

Inledningsvis vill jag anföra följande. Centerpartiets budgetmotion fokuserar på att stärka jobb, företag och tillväxt, att sänka klimatutsläppen och att investera i välfärd och infrastruktur i hela landet.

Sverige står inför flera djupgående och sammanlänkade kriser. Regeringens politik har förvärrat situationen och nu krävs en kraftfull kursändring. Trots

ett i grunden gott utgångsläge har arbetslösheten stigit och förblivit på alltför höga nivåer. Både den konjunkturberoende och den strukturella arbetslösheten har stigit, den ekonomiska tillväxten är svag och färre nya företag startas vilket hämmar den ekonomiska utvecklingen och kraftfullt minskar resurserna till välfärden. Detta kräver mer än bara kortsiktiga och tillfälliga stimulanser.

Centerpartiet föreslår därför en offensiv jobbpolitik för att bekämpa den höga arbetslösheten. Kostnaderna för företag att anställa måste sänkas kraftigt, särskilt för små och växande företag. Investeringar behöver göras i utbildning, vidareutbildning, integration och spetsteknologi, inte minst vad gäller artificiell intelligens.

Sverige är inte längre det klimatföredöme det en gång varit. Med missade klimatmål, ökande utsläpp från transporter och stoppad utbyggnad av förnybar el har det skett ett tvärt omkast i klimatpolitiken.

Vi behöver därför konkreta åtgärder för att som land återta ledarskapet i klimatpolitiken. Centerpartiet föreslår därför kraftfulla satsningar på att här och nu få fram fossilfri energi, stärka den gröna industrialiseringen och att göra det möjligt för vanliga människor att enkelt och billigt byta från fossildrivna bilar till miljöbilar. Av beredskaps- och klimatskäl vill vi bygga upp en strategisk reserv av billigt biobränsle från svenska råvaror.

Dessutom växer de geografiska klyftorna och orättvisorna och landets infrastruktur står inför förfall. Vi vill minska de geografiska gapen i välfärden genom att satsa på lärare, läkare, järnvägar, vägar och beredskap i hela landet.

Centerpartiets budget är ett liberalt och grönt alternativ som tar ansvar för Sveriges ekonomi, klimat och sammanhållning. Vår politik skapar förutsättningar för en starkare och mer hållbar framtid för hela landet.

För att klara framtidens utmaningar krävs en politik som försvarar grundläggande principer: att det alltid ska löna sig att gå från bidrag till arbete, att företagen är den jobbskapande motorn för svensk tillväxt, att välfärden ska vara tillgänglig och av god kvalitet i hela landet och att en stringent klimatpolitik underlättar den gröna omställningen. Sverige behöver struktureller reformer med starka och långsiktiga effekter – inte tillfälliga, dyra förslag med kortvariga effekter.

Centerpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 20 innebär följande.

Anslaget 1:1 Naturvårdsverket ökas med 21 900 000 kronor. Anslaget ökas med anledning av en satsning på ett textilkliv. Behovet av en utvecklad infrastruktur för textilåtervinning blev än mer tydligt under 2025 när trasiga textilier började samlas in separat. Arbetet för mer textilåtervinning bör accelereras. Möjligheterna att införa ett textilkliv för både teknikutveckling och uppskalning inom textilåtervinning bör ses över för att i avvaktan på ett producentansvar för textilier införs i EU snabba på utvecklingen av textilåtervinning i Sverige. Anslaget ökas vidare eftersom Centerpartiet avvisar regeringens neddragning av stödet till Håll Sverige Rent. Anslaget ökas även för ett svenskt värdskap för mer global utsläppsdata och för att snabba på tillståndsprocesserna. Anslaget minskas eftersom Centerpartiet avvisar

regeringens satsning på effektiva miljötillstånd för ny kärnkraft. Anslaget minskas även eftersom Centerpartiet sänker pris- och löneomräkningen och för att finansiera mer prioriterade reformer.

Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ökas med 160 000 000 kronor. Anslaget tillförs medel för åtgärder för värdefull natur och friluftslivet samt för LONA och våtmarker. Att restaurera utdikade våtmarker och samtidigt anlägga nya är bland det mest effektiva vi kan göra för att motverka övergödningen av hav och sjöar, stärka den lokala artrikedomen, lagra koldioxid samt bidra till stärkt vattenhushållning. Våtmarker fungerar som naturens egna reningsverk genom att fånga in övergödande näringsämnen och binda dem innan de når havet. Därtill är de hemvist för en omfattande fauna inte minst i form av fåglar och insekter, varav en stor andel är rödlistade. Samtidigt binder de koldioxid på ett mycket kostnadseffektivt sätt och ökar grundvattennivåerna. Särskilt stora fördelar blir det när utdikade och dränerade torvmarker som inte längre används till livsmedelsproduktion eller aktivt skogsbruk återställs eftersom de kontinuerligt läcker ut stora mängder växthusgaser i atmosfären. Centerpartiet ser positivt på att använda de två etablerade statsbidragen till LONA och LOVA som ett styrmedel för att öka takten i återställande och anläggande av våtmarker. Båda bidragen är mycket effektiva och långsiktiga stödformer.

Anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden ökas med 25 000 000 kronor. Anslaget tillförs medel för en satsning på innovation vad gäller PFAS.

Anslaget 1:6 Kemikalieinspektionen ökas med 3 600 000 kronor. Anslaget ökas för att snabba på tillståndprocesserna. Anslaget minskas eftersom Centerpartiet sänker pris- och löneomräkningen.

Anslaget 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut ökas med 8 400 000 kronor. Anslaget ökas för ett svenskt värdskap för mer global utsläppsdata. Anslaget minskas eftersom Centerpartiet sänker pris- och löneomräkningen.

Anslaget 1:10 Klimatanpassning ökas med 50 000 000 kronor.

Anslaget 1:15 Havs- och vattenmyndigheten ökas med 3 300 000 kronor. Anslaget ökas för att snabba på tillståndprocesserna. Anslaget minskas eftersom Centerpartiet sänker pris- och löneomräkningen.

Anslaget 1:17 Klimatpremier ökas med 50 000 000 kronor.

Anslaget 1:18 Industriklivet ökas med 653 000 000 kronor. Centerpartiet vill dubbla stödet och bredda detta till gröna innovationer.

Anslaget 1:21 Åtgärder inom ramen för den sociala klimatfonden ökas med 3 600 000 kronor. Centerpartiet avvisar regeringens elbilspremie vilket innebär att anslaget minskar. Samtidigt föreslår Centerpartiet en satsning på en egen modell för köp och leasing av nya och begagnade miljöbilar, vilket innebär en ökning av anslaget. Centerpartiet vill införa en ny kraftfull klimatbonus för nya billigare miljöbilar och begagnade miljöbilar så att alla, inte minst de som är beroende av bilen på landsbygden, har möjlighet att byta till en miljöbil. Bilbonusen bör vara 50 000 kronor för elbilar, elhybrider eller

gasbilar. Bonusen ska även gälla begagnade miljöbilar till en kostnad om max 400 000 kronor. Det ska även gå att billigt leasa både nya och begagnade miljöbilar dvs. elbilar, laddhybrider och gasbilar. Om resurserna är begränsade ska de som är beroende av bilen på landsbygden prioriteras.

Anslaget 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande minskas med 600 000 kronor. Anslaget minskas eftersom Centerpartiet sänker pris- och löneomräkningen.

Sammantaget bör 4 574 600 000 kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

Regeringens hantering av fem tillkännagivanden om vattenkraft

Jag konstaterar att utskottet inte har några invändningar mot regeringens bedömning av de tillkännagivanden som redovisas i budgetpropositionen för utgiftsområdet. Jag delar inte denna bedömning i alla delar. Det gäller de fem tillkännagivandena om vattenkraften (bet. 2019/20:NU14, 2021/22:NU15, 2021/22: MJU5, 2021/22:CU33 och 2021/22:CU13). Jag noterar att regeringen har beslutat om ett antal förordningsändringar när det gäller vattenkraften. Som framgår av remissvaren till den promemoria som ligger till grund för förordningsändringarna riskerar dock dessa ändringar snarare att förvärra situationen, inte minst för den småskaliga vattenkraften. De ändringar som har genomförts löser kanske problemen för den storskaliga vattenkraften, men inte för den småskaliga vattenkraften. Mot denna bakgrund anser jag att de fem tillkännagivandena om vattenkraft inte är tillgodosedda och därmed inte är slutbehandlade.

4. Statens budget inom utgiftsområde 20 (MP)

Linus Lakso (MP) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 20 inte får överstiga 19 625 341 000 kronor 2026 (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Eftersom Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Miljöpartiets politik inom utgiftsområde 20.

Miljöpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3770 av Amanda Lind m.fl. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservationen i det betänkandet.

I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning och de förslag som Miljöpartiet presenterar i parti- och kommittémotionerna 2025/26:3278 yrkande 9, 2025/26:3282 yrkande 5, 2025/26:3419 yrkande 32, 2025/26:3422 yrkandena 89, 119–121, 126, 184, 185 och 198, 2025/26:3428 yrkande 46,

2025/26:3506, 2025/26:3548 yrkande 23, 2025/26:3774 yrkandena 36 och 48 samt 2025/26:3777 yrkande 1.

Inledningsvis vill jag anföra följande. Inför valet lovade Tidöpartierna att de skulle få ordning på Sverige. Det har man misslyckats med. I dag är arbetslösheten rekordhög, välfärden har satts på svältkur och politiken har aktivt ökat utsläppen. Hushållen är hårt pressade efter att Tidöpartierna prioriterat skattesänkningar för höginkomsttagare framför träffsäkra satsningar riktade mot de som har små ekonomiska marginaler.

Regeringen och Sverigedemokraterna har helt misslyckats med att ta Sverige framåt. I stället vill man backa in i framtiden. Så behöver det inte vara. Miljöpartiets budgetmotion innehåller förslag för ett bättre, starkare, tryggare och mer hållbart Sverige. Det har aldrig varit så enkelt att ställa om till en hållbar värld med en rättvis klimatomställning. Tekniken och kunskapen finns på plats och människor längtar efter en bättre och mer hållbar framtid.

Med de förslag som ingår i Miljöpartiets budget når vi flera av våra klimatmål. Miljöpartiet föreslår en grön utdelning på 2 900 kronor per år till personer som bor i lands- och glesbygdsområden eller områden med bristande tillgång till kollektivtrafik. Vi satsar också på riktade stöd som gör det möjligt för fler att byta till elbil och därigenom minska både utsläpp och körkostnader.

Miljöpartiet vill se en ekonomisk politik som på ett effektivt och rättvist sätt tar oss ur den långvariga lågkonjunkturen. Vårt budgetförslag stärker barnfamiljernas ekonomi genom en höjning av barnbidraget med 350 kronor i månaden och genom att bostadsbidraget höjs med upp till 1 100 kronor. Bidragsdelen i CSN för studenter höjs med 300 kronor i månaden. Vi återställer högkostnadsskyddet för läkemedel och gör det därigenom billigare med mediciner. Vi föreslår också att den fria tandvården för unga återinförs.

Sverige kan genomföra en grön och rättvis omställning. Vi kan öka näringslivets konkurrenskraft och säkra framtida jobb genom att ligga i framkant av teknikutvecklingen. Vi kan bli kvitt fossilberoendet som gynnar Putin, stärka vår beredskap och skydda hushåll och företag från framtida prischocker på fossilt. Vi kan bromsa klimatförändringarna som utgör ett existentiellt hot. När Sverige går före och visar vägen kan vi också ställa högre krav på EU och andra länder att göra mer. Miljöpartiets budget visar på att det är möjligt. Sverige förtjänar bättre.

Miljöpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 20 innebär följande.

Anslaget 1:1 Naturvårdsverket ökas med 33 000 000 kronor. Anslaget ökas med 63 000 000 kronor för att möjliggöra en generell höjning av ambitionsnivån på myndighetens arbete och möta upp de omfattande satsningar på de olika sakanslagen som Miljöpartiet föreslår inom utgiftsområdet. Miljöpartiet avvisar samtidigt regeringens satsning på effektiva miljötillstånd för ny kärnkraft. Anslaget ökas vidare för att utreda införandet av ett bonus malus-system för skogsbruket där omställning till mer hållbara skogsbruksmetoder betalas av en avgift på kalhyggen.

Anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. ökas med 162 000 000 kronor. Miljöövervakningen är ryggraden i det svenska miljöarbetet och behöver få tillräckliga resurser. Regeringens nedskärningar i miljöövervakningen, särskilt av den marina miljön, är mycket allvarliga. Arbetet med långa tidsserier är centralt för att vi ska kunna förstå och följa tillståndet för exempelvis våra dricksvattentäkter, fisken i hav och sjöar, skogarna och andra ekosystem över hela landet. Det finns ett stort behov av förstärkning av anslaget för att möjliggöra exempelvis utökade satsningar på screeningar för PFAS och andra farliga ämnen, förbättrad klimatstatistik, förbättrad fågelövervakning och hälsorelaterad miljöövervakning. Vidare behöver övervakning av mark- och jordhälsa i skogsmark initieras, liksom övervakning av miljögifter i akvatiska miljöer, enligt myndigheternas gemensamma förslag i den fördjupade utvärderingen av miljömålen. Det är även viktiga med satsningar på pollinatörer och generell övervakning av genetisk mångfald, vilket krävs enligt Kunming-Montreal-ramverket. Det finns även ett övergripande behov av utveckling av nya metoder och AI-teknik, och utveckling och bättre förvaltning av miljödatasystemen, i enlighet med Miljömålsberedningens förslag i betänkandet Havet och människan (2020:83). Regeringen har tyvärr drastiskt skurit ned på miljöövervakningen, vilket understryker behovet av satsningar. Anslaget ökas därför med 162 000 000 kronor, varav 78 000 000 kronor avser den marina miljöövervakningen.

Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ökas med 1 143 000 000 kronor. Medlen för finansiering av arbetet med skötsel, stärkt biologisk mångfald och olika åtgärder för värdefull natur behöver öka. Regeringen har skurit ned på anslaget under hela mandatperioden och det finns därför en omfattande åtgärdsskuld. Arbetet med kunskapsuppbyggnad behöver stärkas och det behövs omfattande insatser för skötsel av redan skyddade områden. I många områden hotas naturvärden av igenväxning och av att områdena inte längre hävdas. Det gäller exempelvis många gräsmarker. Det handlar också om fortsatta insatser mot invasiva arter och för hotade arter, som pollinatörer, och andra satsningar på att stärka den biologiska mångfalden. Anslaget tillförs därför 629 000 000 kronor för en satsning på hotade arter och naturtyper, vilket också möjliggör förstärkningar av arbetet med skötsel av skyddad natur, planering av grön infrastruktur och LONA.

Anslaget tillförs även 65 000 000 kronor för att, med anledning av den nya restaureringsförordningen, snabbt inleda arbetet med att exempelvis ta fram utökade kunskapsunderlag om arter och livsmiljöer, samordna åtgärder, utveckla it-system och kartera naturmiljöer, grön infrastruktur och konnektivitet.

Våtmarker som dikats ut läcker stora mängder växthusgaser. Dessa läckage kan dock stoppas genom att marken återväts. Återvätning har också många positiva effekter för djur och växter. Den biologiska mångfalden stärks, näringstillförseln och övergödningen i sjöar, vattendrag och hav kan minska. Även den vattenhållande förmågan i landskapet stärks, vilket bidrar till ökad klimatanpassning. Under kommande mandatperioder måste Sverige även

markant öka kolinlagringen i landskapet, bl.a. till följd av kraven i EU:s klimatlag. Miljöpartiet föreslår därför en satsning om 200 000 000 kronor på återvätning av utdikade våtmarker inklusive nedlagd jordbruksmark.

Naturbetesmarkerna är oerhört artrika, men närmare hälften av de hotade arterna är knutna till dessa marker. Skötsel av ängs- och betesmarker och slåtterängar har därför en nyckelroll för att nå miljömålen för kulturlandskapet. Miljöpartiet föreslår därför en särskild satsning om 80 000 000 kronor för restaurering och skötsel på det nationella ersättningsprogrammet för ängs- och betesmarker. Satsningen ska riktas till markägare och brukare. Kopplat till denna satsning föreslås även en satsning om 30 000 000 kronor på rådgivning för stärkt biologisk mångfald.

Viltförvaltningen behöver förstärkas på flera sätt. Det behövs en särskild satsning på arbete för förbättrad samexistens mellan lokalbefolkning och rovdjur på lokal och regional nivå, förbättrad myndighetsrådgivning, inventeringssystem samt DNA-baserade förvaltningsverktyg. Anslaget ökas därför med 40 000 000 kronor för detta ändamål.

Invasiva arter blir ett alltmer påtagligt problem. Arbetet har dessutom tyvärr tappat fart på grund av regeringens neddragningar de senaste åren. Anslaget tillförs därför 55 000 000 kronor vilket tillmötesgår Naturvårdsverkets bedömning av budgetbehovet.

Nationalparker utgör ett mycket starkt naturskydd för framtida generationer och har även positiva effekter på landsbygdsutveckling och arbetstillfällen. Miljöpartiet vill förstärka arbetet med nationalparker, inklusive arbete med friluftsliv och allemansrätt, med 73 000 000 kronor, inom ramen för partiets satsning på anslaget.

Anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden ökas med 751 000 000 kronor. Gamla fiskeredskap, övergivna fritidsbåtar och miljöfarliga vrak utgör ett stort hot mot havsmiljön. Havs- och vattenmyndigheten arbetar enligt uppgift från myndigheten med ca 300 fartygsvrak som klassats som möjligt miljöfarliga på grund av att de kan innehålla olja och/eller andra miljöfarliga ämnen. Av dessa är ett trettiotal vrak klassade som akut miljöfarliga. Vraken finns från Strömstad på västkusten till Gävle på ostkusten. Kostnaderna för att genomföra sanerings- och upptagningsinsatser har ökat. Havs- och vattenmyndigheten behöver därför förstärkta medel för att arbetet inte ska riskera att avstanna. Anslaget ökas därför med 50 000 000 kronor för sanering av fartygsvrak samt insamling av fiskeredskap och fritidsbåtar.

Miljöpartiet har tidigare krävt en nationell kraftsamling i arbetet mot PFAS-föreningar i form av en finansierad nationell handlingsplan mot föroreningar i både mark och dricksvattentäkter. I myndigheternas utvärderingar framkommer att resursbrist är en avgörande faktor för att både kartläggning av PFAS-föreningar och åtgärdsarbetet med att sanera förorenad mark som läcker ut i dricksvattentäkter inte går snabbare. Det krävs tydliga signaler om en långsiktig stabil finansiering med generösa bemyndiganderamar så att myndigheterna kan planera åtgärdsarbetet på lång sikt. Det är helt centralt att finansieringen matchar behoven och är långsiktig.

Förorenade områden utgör en mycket allvarlig risk för både människor och ekosystem. Farliga miljögifter som PFAS läcker ut i dricksvattentäkter och förorenar grundvatten och jordbruksmark. Det handlar bl.a. om Försvarsmaktens förorenade områden och områden runt Sveriges flygplatser som är förorenade med PFAS, och ett mycket stort antal andra områden där mycket farliga miljögifter finns i marken.

Anslaget tillförs därför 390 000 000 kronor för stora åtgärdsprojekt – där vi nu ser en tydlig uppgång och att mer budgetmedel behövs – men även för inventering av förorenade områden, ansvarsutredningar och utveckling av åtgärdsmetoder.

En satsning om 221 000 000 kronor görs även på efterbehandling av förorenade områden.

Nivåhöjningen av anslaget möjliggör även en ökning av forskningsmedel till Statens geotekniska institut (SGI) om 30 000 000 kronor för forskning och utveckling av reningstekniker för PFAS och andra miljögifter, och stärkt samordning under Naturvårdsverket.

Även länsstyrelserna behöver förstärkning i arbetet med PFAS eftersom många föroreningskällor och förorenade områden upptäcks just tack vare länsstyrelsernas tillsyn. Miljöpartiet vill satsa 60 000 000 kronor på stärkt tillsyn.

Anslaget 1:5 Miljöforskning ökas med 26 000 000 kronor. En stark miljöforskning är grundläggande för ett träffsäkert och effektivt åtgärdsarbete. Anslaget har legat på ungefär samma nivå de senaste tio åren och räcker till ett fåtal parallella forskningsprojekt. En ökning av anslaget skulle möjliggöra flera parallella projekt och t.ex. kunna täcka viktiga områden som cirkulär ekonomi och spridningen av miljögifter, där myndigheterna har identifierat att det finns ett behov av mer forskning.

Anslaget 1:6 Kemikalieinspektionen ökas med 32 000 000 kronor. Spridningen av olika gifter i miljön är alltmer omfattande. Detta är ett hot mot människors hälsa samt ekosystem, djur och växter och alla de tjänster som ekosystemen producerar. Barn är särskilt utsatta för den ökande mängden gifter. De är extra känsliga och på många sätt skyddslösa. Förstärkta insatser krävs för arbetet mot en mängd gifter i miljön. Det handlar bl.a. om att förstärka arbetet mot PFAS, läkemedelsrester i dricksvatten och en mängd andra farliga miljögifter. Det behövs kunskapsspridande arbete och olika informationsinsatser om hur farliga ämnen kan bytas ut mot mindre farliga, spridningsvägar i miljön behöver kartläggas och arbetet med att sanera förorenade områden behöver en kraftfull förstärkning. Sverige har en viktig roll i fråga om att driva dessa frågor internationellt och inom EU. Resurser behövs också för att skala upp detta arbete. Ett förstärkt arbete med giftfritt från början är en central del i arbetet för en cirkulär ekonomi. Det behövs mer forskning om hur den ökade PFAS-problematiken ska hanteras. Forskning, utveckling och genomförande av tekniker för rening av PFAS behöver prioriteras, liksom substitution av PFAS där dess egenskaper är av stort värde.

Kemikalieinspektionen behöver en permanent budgethöjning för att fortsätta det viktiga arbete som myndigheten bedriver inom bl.a. EU. Anslaget tillförs därför 32 000 000 kronor. Denna satsning omfattar en förstärkning av myndighetens arbete mot PFAS och en giftfri framtid med 15 000 000 kronor. En satsning om 5 000 000 kronor görs även på ökade kontroller av e-handeln och s.k. dropshipping.

Miljöpartiet vill även återföra de medel som regeringen i förra årets budget skar ned på Chemsec, liksom på substitutionscentrum vid Rise, som arbetar med att hjälpa aktörer som företag att byta ut farliga kemikalier mot mindre farliga, med 1 miljon var för 2026. Regeringens neddragning utgjorde en ansevärd del av dessa verksamheters totala budget. Arbetet med substitution på europeisk nivå förstärks även genom en utvidgning av verksamheten vid Rise. Miljöpartiet vill satsa 10 000 000 kronor för ändamålet.

Anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö ökas med 761 000 000 kronor. En högre ambitionsnivå i havsmiljöarbetet är nödvändig för att vända det kritiska tillståndet för våra havsmiljöer. Anslaget tillförs 20 000 000 kronor för en satsning på biologisk mångfald inklusive arbete mot invasiva arter. Områdesskydd är ett avgörande verktyg för att bevara starka ekosystem och stärka den biologiska mångfalden, även utanför de skyddade områdena, exempelvis genom skydd av uppväxtområden för fiskbestånd. Sverige behöver öka skyddet av hav och vatten för att leva upp till åtaganden inom FN och EU att skydda 30 procent av hav och vatten. Arbetet behöver därmed intensifieras. Anslaget ökas därför med 50 000 000 kronor för arbete med områdesskydd. Anslaget ökas vidare med 296 000 000 kronor för att snabbt möjliggöra arbetet med akvatiska restaureringsåtgärder.

För att Sverige ska kunna uppnå EU:s vattendirektiv behöver arbetet med vattenåtgärder öka och skalas upp. Många åtgärder behöver genomföras, bl.a. är miljöanpassningen av Sveriges befintliga vattenkraft en viktig åtgärd. Det är därför av vikt att arbetet med den nationella planen för omprövning av vattenkraft, som regeringen antog 2020, fortsätter. Planen är utformad för att ge en nationell helhetssyn i fråga om att verksamheterna ska föras med moderna miljövillkor på ett samordnat sätt, med största möjliga nytta för vattenmiljön, och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. Miljöpartiet vill satsa 50 000 000 kronor för detta ändamål.

Anslaget ökas även med 10 000 000 kronor för arbetet med strandstädning som behöver ökade resurser efter regeringens neddragning. Det behövs ett aktivt kunskapsuppbyggande arbete inom ekosystembaserad förvaltning. Det gäller inte minst arbetet med att förbereda och skifta till en ekosystembaserad fiskeförvaltning inom ramen för EU-samarbetet och en ny modell för Internationella havsforskningsrådet (Ices) rådgivning. Det krävs även fler pilotprojekt i samverkan med lokala aktörer, som sedan kan skalas upp. Miljöpartiet vill därför satsa 40 000 000 kronor på kunskapsuppbyggnad inom ekosystembaserad förvaltning.

Ålen är utrotningshotad. Av det ålbestånd som en gång fanns återstår bara en liten spillra. Hela 99 procent av den europeiska ålen har försvunnit sedan

1950-talet. Älens överlevnad hänger nu på en mycket skör tråd. Det kan räcka med en ny parasit, en sjukdom eller att havet blir varmare till följd av klimatförändringar för att beståndet ska försvagas under alla gränser för återhämtning. Därför behöver vi tillämpa försiktighetsprincipen fullt ut och stoppa ålfisket. Miljöpartiet anser, liksom Ices, att allt ålfiske måste stoppas. I väntan på ett sådant stopp, som ännu inte har politisk majoritet i riksdagen, måste vi göra det vi kan för att minska det lagliga ålfisket. Miljöpartiet vill därför avsätta 25 000 000 kronor för att ersätta de fiskare som innehar ålfiskerätter genom ett frivilligt program för återköp av dessa fiskerätter.

Fusket inom fisket beräknas vara mycket omfattande; detta har konstaterats i en mängd rapporter från bl.a. myndigheter och organisationer. Oriktiga uppgifter om mängd och artsammansättning av landade fångster samt olagliga utkast bidrar till att utarma fiskbestånden och undergräver både den gemensamma fiskepolitiken inom EU och det nationella handlingsutrymmet. Miljöpartiet vill därför öronmärka 30 000 000 kronor inom ramen för anslaget för en ökad fiskerikontroll.

Anslaget 1:13 Internationellt miljösamarbete ökas med 7 000 000 kronor. Sverige har en oerhört viktig roll att spela i att driva på det internationella miljö- och klimatarbetet. Våra bilaterala miljösamarbeten är därför viktiga. Det handlar delvis om samarbeten med andra länders regeringar, men även om att stärka individer, organisationer och företag som arbetar i sina nationella kontexter med att stärka sina länders klimatarbete. Många av dessa individer och organisationer lever under hot och får betala ett högt pris för sitt arbete. Det är angeläget att Sverige fortsätter att stötta deras viktiga arbete.

Anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur ökas med 3 814 000 000 kronor. För att vända artkrisen i skogen, säkra fungerande och motståndskraftiga ekosystem och nå miljömålen krävs omfattande satsningar på att bevara och återskapa värdefulla naturområden. I dagsläget är över tusen skogslevande arter hotade och bristen på större sammanhängande områden med höga naturvärden, vilket är en förutsättning för många arter, är ett omfattande problem. Enligt myndigheternas utvärderingar avverkas värdefulla naturskogar i en mycket hög takt. Det handlar nu om att både säkra bevarandet av de sista ur- och naturskogarna i hela landet, inklusive det sammanhängande bältet av fjällnaturskogar, liksom annan värdefull natur över hela landet.

Anslaget 1:15 Havs- och vattenmyndigheten ökas med 150 000 000 kronor för att möta upp den generella nivåhöjning av myndighetens arbete som den nedan beskrivna satsningen på en havsmiljard innebär.

Anslaget 1:16 Klimatinvesteringar ökas med 2 500 000 000 kronor. Industrin står för en tredjedel av Sveriges utsläpp, och näringslivet spelar en avgörande roll i klimatomställningen och för möjligheterna att bygga ett samhälle inom planetens gränser. Klimatklivet är av stor vikt för att näringslivet ska kunna öka sin omställningstakt. Satsningen leder till industriomställning, näringslivsutveckling och en hållbar samhällsutveckling som kommer hela landet till del. Klimatklivet används bl.a. för att finansiera utbyggnad av laddinfrastruktur samt produktion av biogas och olika typer av

energikonverteringar. En budgetförstärkning krävs för att möjliggöra en ökad takt och omfattning av de utsläppsminskningar som genereras av Klimatklivet.

Anslaget 1:17 Klimatpremier ökas med 500 000 000 kronor. Syftet med klimatpremien är att främja introduktionen av vissa miljöfordon på marknaden för att bryta fossilberoendet och minska utsläppen av växthusgaser. Klimatpremien kan sökas av företag, kommuner och regioner och användas för medfinansiering vid inköp av elbussar, miljöarbetsmaskiner, tunga miljölastbilar och lätta ellastbilar. Stödet har varit populärt och bidrar till Sveriges klimatmål. Regeringen har tagit beslut om att utesluta stadselbussar från stödet, vilket fått stark kritik från både regioner och kollektivtrafikens branschorganisation. Miljöpartiet motsätter sig denna förändring och förstärker premien med 300 000 000 kronor för att åter inkludera stöd till stadselbussar. Anslaget ökas även med ytterligare 200 000 000 kronor för att förstärka premien med fokus på lätta ellastbilar. Miljöpartiet vill även behålla och utveckla klimatpremien för tunga lastbilar samt behålla och utvärdera effekterna av klimatpremien för arbetsmaskiner.

Anslaget 1:18 Industriklivet ökas med 3 000 000 000 kronor. Som nämnts ovan står industrin för en tredjedel av Sveriges utsläpp, och näringslivet spelar en avgörande roll i klimatomställningen och för möjligheterna att bygga ett samhälle inom planetens gränser. Industriklivet är av stor vikt för att näringslivet ska kunna öka sin omställningstakt. Satsningen leder till industriomställning, näringslivsutveckling och en hållbar samhällsutveckling som kommer hela landet till del. Industriklivet används för att finansiera forskning, förstudier och investeringar som minskar industrins utsläpp och bidrar till negativa utsläpp eller insatser som är strategiskt viktiga för industrins klimatomställning. Budgetförstärkningar krävs för att möjliggöra en ökad takt och omfattning av de utsläppsminskningar som genereras av initiativet.

Anslaget 1:19 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv ökas med 70 000 000 kronor. SGI har sedan 2018 i uppdrag att samordna arbetet med ras- och skredsäkring längs med Göta älv. Anslaget ökas i nivå med vad SGI har äskat. Det är mycket viktigt att myndigheten får de resurser som den äskat eftersom situationen runt Göta älv är allvarlig, vilket inte minst skredet på E6 visade.

Anslaget 1:21 Åtgärder inom ramen för den sociala klimatfonden ökas med 1 000 000 000 kronor. I stora delar av landet är bilen helt nödvändig för att vardagen ska gå ihop. För att klara klimatmålen behöver användningen av fossila drivmedel dock snabbt fasas ut. Alternativen till fossilbilen måste därför bli billigare och tillgängliga för fler. Regeringen har arbetat för det motsatta genom att slopa stöd till elektrifiering och sänka priset på fossila drivmedel. Det har låst fast svenska hushåll i fossilberoendet. Det riskerar att slå hårt mot hushållens ekonomi när priset på fossila drivmedel går upp i samband med att EU:s nya utsläppshandelssystem träder i kraft 2027.

Miljöpartiet vill att staten lanserar en nationell elbilsoffensiv bestående av olika stöd. Miljöpartiet har i flera år föreslagit att det införs ett inkomstprövat stöd för leasing av elbil riktat till boende i lands- och glesbygd, inspirerat av

den franska leasingchecken som riktar sig till personer med lägre inkomster och långa pendlingsavstånd. Intresset för det franska stödet har varit stort. Leasing av elbil blir då den billigaste lösningen för de personer med begränsade resurser som faktiskt behöver en bil.

Genom EU:s sociala klimatfond finns fr.o.m. 2026 EU-medel tillgängliga för åtgärder som bidrar till en rättvis klimatomställning. Miljöpartiet föreslår ett stöd på 70 000 kronor motsvarande över 1 900 kronor i månaden i 36 månader som riktas till hushåll med lägre inkomster som bor på landsbygden eller i områden med sämre tillgång till kollektivtrafik. Med hjälp av stödet är det möjligt att leasa en elbil för 1 500 kronor i månaden. Både begagnade och nya elbilar som kostar under 500 000 kronor ska vara berättigade till stöd. Anslaget ökas för detta syfte.

Miljöpartiet vill införa ett nytt anslag kallat Differentierad elbilsbonus som tillförs 1 200 000 000 kronor. Anslaget är en del av den nationella elbils-offensiven och ska finansiera en differentierad elbilsbonus för rena elbilar. Bonusen ska ha ett pristak på 550 000 kronor och olika bonusnivå beroende på bilens pris. En klimatbonusbil med inköpskostnad upp till 399 999 kronor ska ge en bonus på 50 000 kronor, och en klimatbonusbil med inköpskostnad om 400 000 upp till 550 000 kronor ska ge 30 000 kronor i bonus. Det innebär att stödet mer träffsäkert når inkomstgrupper med större behov av bonus och inte går till dyra lyxbilar. För de 1,7 miljoner vuxna individer som bor i tätortsnära landsbygdskommuner, glesa landsbygdskommuner samt mycket glesa landsbygdskommuner föreslås en extra bonus på 10 000 kronor utöver de generella bonusnivåerna. För den som bor i någon av dessa kommuntyper och köper en elbil till ett pris under 400 000 ges en bonus på 60 000 kronor. Bonusen gäller enbart för rena elbilar.

Vidare föreslås ett nytt anslag kallat Klimatsäkring mot ras, skred, erosion och översvämning i nationella riskområden Mälardalen-Stockholm, Skåne-Hallandskusten, Norra Vänerområdet, Mellersta Norrlandskusten samt Blekinge-Kalmarkusten. Anslaget tillförs 50 000 000 kronor. MSB och SGI har identifierat tio nationella riskområden med avseende på ras, skred, erosion och översvämning. För enbart ett av dessa områden – Göta älv – finns ett tydligt utpekat statligt ansvar att utreda, initiera och genomföra förebyggande åtgärder. För övriga riskområden gäller att kommuner som vill vidta åtgärder kan söka medel från MSB. Det innebär dock inte sällan en stor utmaning för kommunerna att själva utreda, kartlägga och initiera sådana åtgärder. Miljöpartiet föreslår att det ska upprättas ett arbetssätt liknande det som sedan 2018 finns på plats för ras- och skredsäkring längs med Göta älv för flera riskområden. De tio områdena är indelade i fyra riskkategorier. Miljöpartiet föreslår att SGI eller någon annan lämplig myndighet får i uppdrag att upprätta ett motsvarande arbetssätt kring de riskområden som ingår i någon av de tre högsta riskkategorierna. Det handlar om Mälardalen-Stockholm, Skåne-Hallandskusten, Norra Vänerområdet, Mellersta Norrlandskusten samt Blekinge-Kalmarkusten. Det nya anslaget ska användas för att starta upp arbetet med den nya organiseringen.

Därutöver föreslås ett nytt anslag kallat Bonus för att konvertera en fossilbil till el- eller biogasdrift som tillförs 200 000 000 kronor. För att minska utsläppen från den befintliga fordonsflottan och samtidigt minska behovet av inblandning av biodrivmedel i bensin och diesel vill Miljöpartiet införa ett marknadsintroduktionsstöd för konvertering av fossilbilar till eldrift. Ett sådant stöd finns i Frankrike och uppgår till 6 000 euro. Miljöpartiet föreslår ett stöd som uppgår till 60 000 kronor för konvertering av fossilbil till eldrift. Stödet för elkonvertering får maximalt uppgå till 80 procent av konverteringskostnaden. Miljöpartiet föreslår även ett stöd för konvertering av fossilbilar till biodrivmedel och biogasdrift, där stödet maximalt får uppgå till halva konverteringskostnaden.

Vidare föreslås ett nytt anslag kallat Transportpeng som tillförs 4 050 000 000 kronor. Nya åtgärder krävs för att klara miljömålen, bl.a. bör koldioxidskatten på bensin höjas. Intäkterna från den höjda koldioxidskatten ska gå tillbaka till hushåll i lands- och glesbygd med lägre inkomster genom en grön utdelning som finansieras genom det nya anslaget. Den gröna utdelningen uppgår till 2 900 kronor per vuxen för 2026 och barn är berättigade till halva beloppet. Utdelningen mer än täcker kostnadsökningen för ett ensamhushåll som kör 1 800 mil om året.

Miljöpartiet föreslår även ett nytt anslag kallat Storskaliga klimatanpassningsåtgärder som tillförs 3 000 000 000 kronor. I takt med att klimatet blir varmare blir också extrema väderhändelser alltmer frekventa och extrema. Torka, översvämningar och skogsbränder hotar människors liv, hälsa och egendom. Havsnivåhöjningen hotar kustsamhällen runt om i landet. Det är akut att parallellt med arbetet för att minska utsläppen accelerera arbetet med att anpassa samhället till klimatförändringarnas konsekvenser. Studier visar att det blir flera gånger dyrare att betala kostnaderna för klimatförändringarnas konsekvenser och utebliven anpassning än att investera i att förebygga klimatrelaterade skador. En nationell plan för riktad statlig finansiering till ett antal storskaliga projekt på lokal och regional nivå, där statligt finansieringsstöd är särskilt motiverat, behöver tas fram.

Vidare föreslås ett nytt anslag kallat Återvinningsklivet som tillförs 1 000 000 000 kronor. Att ställa om från en linjär till en cirkulär ekonomi är centralt för en hållbar omställning. Även med stort fokus på ökad resurseffektivitet i våra transport- och energisystem kräver klimatomställningen kraftigt ökad tillgång på kritiska metaller och mineral. Det är varken tillräckligt eller hållbart att enbart förlita sig på traditionell gruvbrytning för att möta de ökade behoven. För att klara klimatomställningen är det helt centralt att skapa cirkulära flöden av kritiska metaller och mineral. Det finns även stora problem med resursslöseri kopplat till material som plast, textil, papper och kartong. I dag saknas till stor del anläggningar för sortering och återvinning i industriell skala. Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien pekar i flera rapporter på behov av investeringar i anläggningar för återvinning. Det handlar om returraffinaderi för plast, andra kolbaserade ämnen samt cellulosebaserade ämnen, sorteringsanläggningar för textil och spinning av textiltrådar samt

anläggningar för återvinning av kritiska metaller och mineral. I syfte att accelerera arbetet med att skapa cirkulära flöden av resurser föreslår Miljöpartiet ett nytt investeringsstöd – Återvinningsklivet. Stödet ska kunna användas för utgifter kopplade till forskning, förstudier och investeringar som bidrar till att öka industrins kapacitet att skapa cirkulära flöden av kritiska metaller och mineral, plast och andra kolbaserade ämnen, cellulosebaserade ämnen samt textil.

Därutöver föreslås ett nytt anslag kallat Havs- och vattenmiljöforskning som tillförs 50 000 000 kronor. Utvecklingen i våra hav är oerhört allvarlig och tillståndet för ekosystemen i både Östersjön och Västerhavet är på många sätt akut. Den kommande mandatperioden är kritisk för att vända utvecklingen och återuppbygga ekosystemen, och därför behövs omfattande satsningar och en bestående ökning av finansieringen av havsmiljöforskningen. Även miljöarbetet för vattendrag och sjöar behöver förstärkas, bl.a. för att finansiera arbetet med moderna miljövillkor för vattenkraften. Hav och klimat är två sidor av samma mynt. Ett friskt, levande hav är en förutsättning för kolinlagring och motståndskraft mot klimatförändringarna. Kopplingen mellan hav, klimatförändringar och havsförurning behöver inkluderas i havsmiljöarbetet och havsmiljöförvaltningen behöver få en större och tydligare roll i klimatarbetet. En ekosystembaserad förvaltningsmodell ska genomsyra allt havsmiljöarbete och hela havspolitik, inklusive fisket.

Åtgärdstakten i vattenmiljöarbetet behöver öka, också för att Sverige ska nå vattendirektivets mål om god ekologisk och kemisk status. Att minska övergödningen är oerhört centralt, inte minst i havsmiljöarbetet. Det behövs också ett helhetsgrepp om sjöfartens påverkan på havsmiljön. Det saknas forskning och kunskap inom flera områden som är väsentliga för att vidta rätt åtgärder för att det ska gå att nå miljömålet Hav i balans samt levande kust och skärgård. Därför anser Miljöpartiet, i likhet med Miljömålsberedningen, att ett nytt anslag för havsmiljöforskning bör införas.

Miljöpartiet föreslår även ett nytt anslag kallat Klimatavtal för skogsägare som tillförs 1 404 000 000 kronor. För att maximera både kolinlagring och andelen virke som är lämpligt för långlivade produkter är det helt centralt att skogarna får växa sig äldre och inte avverkas för tidigt. I dag görs allt fler avverkningar innan skogen uppnått den rekommenderade slutavverkningsåldern. Samtidigt blir forskningen alltmer samstämmig: att minska avverkningsnivåerna är ett av de överlägset snabbaste sätten att minska halten av koldioxid i atmosfären. För att bidra till ökad kolinlagring och motverka att skogarna huggs ned långt innan både det ekonomiska värdet och kolinlagringen maximeras, vill Miljöpartiet införa möjligheten att teckna s.k. klimatavtal i skogen. Det innebär att skogsägare ska kunna få ersättning för mängden koldioxid som lagras in, på villkor att skogen inte avverkas förrän en bra bit över den rekommenderade avverkningsåldern. En variant på förslaget har utretts av Miljömålsberedningen och måste införas i närtid. Vid justerade avtalstider på upp till 40 år, samt dubbla arealer som ingår i ett program för

klimatavtal, har riksdagens utredningstjänst beräknat kostnaden för staten till 1,4 miljarder kronor för 2026.

Slutligen föreslås ett nytt anslag kallat Restaureringsmiljard som tillförs 1 000 000 000 kronor. Den nya restaureringsförordningen har trätt i kraft och ska nu genomföras i Sverige. Lagstiftningen är ett av EU:s viktigaste verktyg för att säkerställa att medlemsländerna uppfyller Kunming-Montreal-ramverket. Naturrestaureringsförordningen syftar till att återställa ekosystem och livsmiljöer för arter som annars riskerar att försvinna eller dö ut. Lagen innebär bl.a. att 20 procent av EU:s land- och havsområden ska restaureras till 2030. Det kommer att kräva mycket omfattande satsningar på restaurering av förstörd natur. Miljöpartiet vill därför satsa sammanlagt 1 miljard på att genomföra naturrestaureringsförordningen. Satsningen läggs på det nya anslaget och ska fördelas på samtliga ansvariga myndigheter för att möjliggöra organisering, planering, kunskapsuppbyggande, samordning och inte minst arbete med det praktiska genomförandet av restaureringsåtgärder.

Sammantaget bör 25 903 000 000 kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:1 Budgetpropositionen för 2026 utgiftsområde 20:

1. Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2026–2028 som riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar (avsnitt 3.24.22).
2. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur enligt tabell 1.1.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:191 av Serkan Köse (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ökade möjligheter till statliga insatser för klimatanpassning, inte minst för kustkommuner, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att en strategi presenteras med nödvändiga anslagsmedel samt ersättningsmarker från Sveaskog för att säkerställa att de fjällnära skogarnas natur- och kulturvärden långsiktigt bevaras och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2823 av Stina Larsson m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att accelerera arbetet för mer textilåtervinning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2824 av Stina Larsson m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lokala naturvårdssatser för fler våtmarker och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3173 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2025/26:3278 av Linus Lakso m.fl. (MP):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra en bonus för elfordon och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Industriklivet och Klimatklivet långsiktigt ska stärkas och utökas och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska prioritera forskning, utveckling och genomförande av substitution av PFAS och tekniker för rening av PFAS från mark och vatten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

89. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka och utveckla Industriklivet och Klimatklivet och tillkännager detta för regeringen.
119. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra en kraftigt skärpt och mer rättvis bonus malus och tillkännager detta för regeringen.
120. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett leasingstöd för elbil för hushåll med lägre inkomster på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
121. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en högre elbilsbonus i glesbygd och tillkännager detta för regeringen.
126. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att behålla och utveckla klimatpremien för tunga lastbilar och tillkännager detta för regeringen.
184. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett bonus malus-system för skogsbruket där omställning till mer hållbara skogsbruksmetoder betalas av en avgift på kalhyggen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
185. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa klimatavtal för skogen där skogsägare ska kunna få ersättning för mängden koldioxid som lagras in och tillkännager detta för regeringen.
198. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda kolförråd genom att avsätta tillräckliga budgetmedel för att omgäende

skydda de sista resterna naturskog i hela landet, däribland de sammanhängande fjällskogarna, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att garantera långsiktiga statliga anslag till naturrestaurering och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3506 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett återvinningskliv, ett investeringsstöd för större återvinningsanläggningar, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C):

65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att påskynda omställningen av fordonsflottan till med hållbar framdrift genom att presentera förslag om en bilbonus på 50 000 kronor för elbilar, elhybrider eller gasbilar, och förslaget ska även gälla begagnade miljöbilar till en kostnad om max 400 000 kronor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga införandet av miljöleasing som ger möjlighet att leasa en begagnad eller ny elbil, laddhybrid eller gasbil och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska införas en ny kraftfull klimatbonus som omfattar nya billigare miljöbilar och begagnade miljöbilar så att alla, inte minst de som är beroende av bilen på landsbygden, har möjlighet att byta till miljöbil, och att det ska gå att billigt leasa både nya och begagnade miljöbilar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur enligt förslaget i tabellen i motionen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka och utveckla Industriklivet och tillkännager detta för regeringen.

82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att stärka arbetet med skydd och skötsel av värdefull natur och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3744 av Stina Larsson m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur enligt förslaget i tabellen i motionen.

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste tillse att alla ansvariga myndigheter har tillräckligt med resurser för att skyndsamt ta fram nationella restaureringsplaner samt medel för konkreta åtgärder, i enligt med naturrestaureringslagen, för att det praktiska arbetet med att återskapa förstörda naturvärden ska kunna påbörjas utan dröjsmål, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka omfattningen och finansieringen av den marina miljöövervakningen och forskning om havens ekosystem i ett förändrat klimat och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3777 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett bonus malus-system inom skogsbruket och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2026 inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur

Tusental kronor

Anslag		Regeringens förslag		Avvikelse från regeringen			
			S	V	C	MP	
1:1	Naturvårdsverket	787 432	±0	19 000	21 900	33 000	
1:2	Miljöövervakning m.m.	407 714	±0	95 000	±0	162 000	
1:3	Åtgärder för värdefull natur	1 803 335	100 000	1 406 000	160 000	1 143 000	
1:4	Sanering och återställning av förorenade områden	813 818	±0	300 000	25 000	751 000	
1:5	Miljöforskning	93 825	±0	±0	±0	26 000	
1:6	Kemikalieinspektionen	340 325	±0	30 000	3 600	32 000	
1:7	Avgifter till internationella organisationer	329 431	±0	±0	±0	±0	
1:8	Åtgärder för minskade kväveutsläpp till luft i jordbrukssektorn	100 000	±0	±0	±0	±0	
1:9	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	336 986	±0	±0	8 400	±0	
1:10	Klimatanpassning	89 500	100 000	100 000	50 000	±0	
1:11	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	1 388 565	35 000	200 000	±0	761 000	
1:12	Insatser för internationella klimatinvesteringar	163 450	±0	±0	±0	±0	
1:13	Internationellt miljösamarbete	57 400	±0	±0	±0	7 000	
1:14	Skydd av värdefull natur	1 185 500	300 000	1 843 000	±0	3 814 000	
1:15	Havs- och vattenmyndigheten	373 373	±0	70 000	3 300	150 000	
1:16	Klimatinvesteringar	4 490 000	±0	2 510 000	±0	2 500 000	
1:17	Klimatpremier	2 703 000	±0	1 000 000	50 000	500 000	
1:18	Industriklivet	653 000	500 000	±0	653 000	3 000 000	
1:19	Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv	115 000	±0	±0	±0	70 000	
1:20	Driftstöd för bio-CCS	1 714 000	±0	±0	±0	±0	
1:21	Åtgärder inom ramen för den sociala klimatfonden	400 000	100 000	±0	3 600 000	1 000 000	

2:1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	139 279	±0	8 000	−600	±0
2:2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	1 140 408	±0	±0	±0	±0
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>						
99:1	Regionala medborgarråd för klimatet	±0	±0	75 000	±0	±0
99:2	Klimatanpassade och gröna städer	±0	±0	350 000	±0	±0
99:3	Statligt stöd för rening av PFAS till de värst drabbade kommunerna	±0	±0	250 000	±0	±0
99:4	Skydda de fjällnära skogarna	±0	±0	1 843 000	±0	±0
99:5	Differentierad elbilsbonus	±0	±0	±0	±0	1 200 000
99:6	Klimatsäkring mot ras, skred, erosion och översvämning i nationella riskområden Mälardalen-Stockholm, Skåne-Hallandskusten, Norra Vänerområdet, Mellersta Norrlandskusten samt Blekinge-Kalmarkusten	±0	±0	±0	±0	50 000
99:7	Bonus för att konvertera en fossilbil till el- eller biogasdrift	±0	±0	±0	±0	200 000
99:8	Transportpeng	±0	±0	±0	±0	4 050 000
99:9	Storskaliga klimatanpassningsåtgärder	±0	±0	±0	±0	3 000 000
99:10	Återvinningsklivet	±0	±0	±0	±0	1 000 000
99:11	Havs- och vattenmiljöforskning	±0	±0	±0	±0	50 000
99:12	Klimatavtal för skogsägare	±0	±0	±0	±0	1 404 000
99:13	Restaureringsmiljard	±0	±0	±0	±0	1 000 000
Summa anslag inom utgiftsområdet		19 625 341	1 135 000	10 099 000	4 574 600	25 903 000

BILAGA 3

Regeringens förslag till
beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till
beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2026 inom
utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:2 Miljöövervakning m.m.	120 000	2027–2029
1:3 Åtgärder för värdefull natur	1 300 000	2027–2036
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	3 465 000	2027–2055
1:5 Miljöforskning	102 000	2027–2030
1:7 Avgifter till internationella organisationer	2 300 000	2027–2053
1:8 Åtgärder för minskade kväveutsläpp till luft i jordbrukssektorn	150 000	2027–2030
1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	826 000	2027–2035
1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar	1 500 000	2027–2036
1:13 Internationellt miljösamarbete	11 400	2027–2029
1:14 Skydd av värdefull natur	35 000	2027–2068
1:16 Klimatinvesteringar	8 000 000	2027–2030
1:17 Klimatpremier	3 900 000	2027–2030
1:18 Industriklivet	3 850 000	2027–2033
1:19 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv	160 000	2027–2030
1:20 Driftstöd för bio-CCS	30 762 000	2027–2046
1:21 Åtgärder inom ramen för den sociala klimatfonden	1 100 000	2027–2032
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	2 200 000	2027–2032
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	59 781 400	